

I 10841

almanah

ci
ne
ma

1 9 7 2

Coperta I
Propunem cinematogra-
fiei noastre un cuplu ac-
toricesc pentru 1972:
**Irina Petrescu — Florin
Piersic**

Foto: A. Mihailopol

Coperta IV
În 1972 **Brigitte Bardot**
marchează două decenii
de film.
Longevitatea: încă o tră-
sătură a ei.

Foto: Unifrance

FILM ROMÂNESC

- 4 **Urări filmului românesc pentru 1972**
- 6 **1971 — pe platourile noastre**
- 8 **Filmul românesc azi, ieri, mâine** de Mihnea Gheorghiu
- 12 **Dacă dăm o raită...** de Călin Căliman
- 18 **O galaxie în formare** de Iulian Georgescu

«Mihai Viteazul»
o revelație
a anului 1971

ÎN OBIECTIV: ACTORII

- 80 **Actorii povestesc: Marga Barbu, Ion Besoiu, Mircea Albulescu, Amza Pellea, Irina Petrescu, Emanoil Petruț, Florin Piersic**
- 88 **Actorii pe stadion... dar să nu uităm raliul** de Aurel Mihailopol
- 94 **Palme d'or 1971 Julie anti-darling** de Alexandra Bogdan

Marga Barbu
«Mai spune
Aniță...»

EI DESPRE EI

- 97 **Vedetele pe ecranul memoriilor** de Cornel Cristian
- Chaplin, Lillian Gish, Keaton, Cerkasov, Ingrid Bergman, Marilyn Monroe și Liz Taylor — memorialiști**
- 100
- 194 **Monștrii sacri și demnitatea** de Magda Mihăilescu
- 198 **Fenomenul Jobert Fenomenul Smoktunovski** de Laura Costin
- 204 **Ei și iar ei. Roluri în viață, roluri pe ecran. Pe scurt despre actori**

Anti-vedeta
se numește
Julie Christie

Ingrid Bergman
la ora
memoriilor

I 10841

BIBLIOTECA „ASTRA”
SIBIUU
1981 2022

Sumar

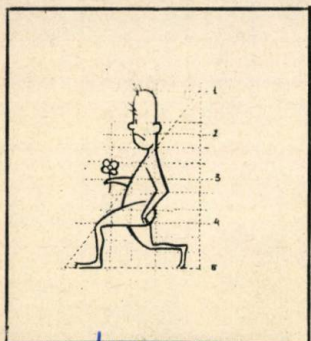
Un fenomen
numit
Smoktunovski

Filmul de dragoste
a făcut
ravagii în '71

Serialul nostru tv
în '71
a fost «Urmărirea»

Animăția
pe
glob

ESEURI DESPRE FILM

Opriți planeta, vreau să cobor... de C. Pivniceru 22

INCULPATUL NR. 1: SECOLUL

Radu Cosașu, Teodor Mazilu, H. Dona, Nina Cassian, Alice Mănoiu și Dina Zaharia privesc lumea prin șapte decenii de film. 50

RETROSPECTIVE

Cinematografiile socialiste în 1971 de M. Mihail 24

Un vis cu ochii deschiși de Dan Comșa 158

De la «Salonul indian» la «Drive in»
de George Littera 177

Infans cinematographicus de D.I. Suchianu 200

«6 loane d'Arc» 208

Debuturi '71 de Laura Costin 44

T.V.

Teleidolatrii de Valentin Silvestru 130

Pentru 200 milioane spectatori de Adina Darian 136

6 camere de luat vederea — Jurnal de regizor
de Alexandru Bocăneț 142

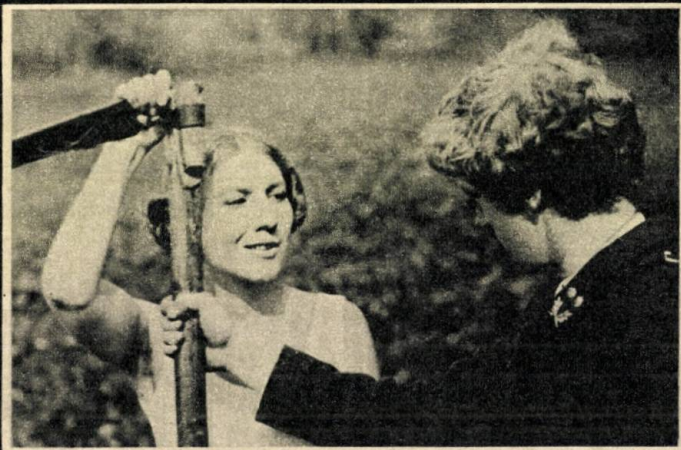
Televiziunea viitorului de N.C. Munteanu 148

ANIMAȚIE

Mickey Mouse, unde te-ai ascuns? de C. Cristian 170

13351

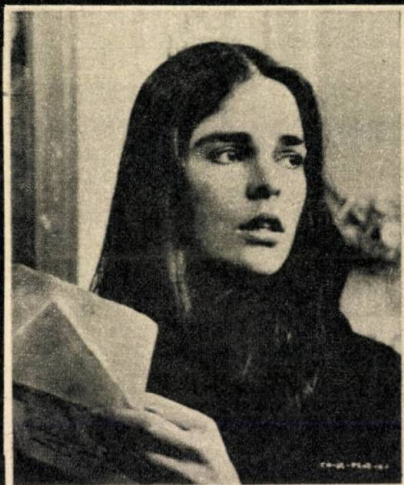
De la un an

Medalia de aur, Moscova '71
«Mestecănișul»

Prestigiul lui Visconti:
«Moarte la Veneția»

Filmul de dragoste al anului '71:
«Love Story».

Succes românesc la Locarno:
«Prea mic pentru un război atât de mare»

Filmul politic al anului '70:
«Z»

1970

• Se organizează la Paris Primul salon al mijloacelor de comunicare audio-vizuale.

• «Z» (Costa Gavras) — Oscar pentru cel mai bun film străin.

• Ungaria — cea mai bună selecție la Oberhausen.

• Cinci pelicani de aur la Mamaia: «O bombă la întâmplare», «Impresia», «Metamorpheus», «Izvorul vieții», «Răpirea soarelui și a lunii»

• «Kes» (Ken Loach) — Marele premiu de la Karlovy Vary.

• «Prea mic pentru un război atât de mare» — premiul juriului de tineret de la Locarno.

• «Hoa Binh», filmul turnat în Vietnam de Raoul Coutard, obține premiul Jean Vigo.

• Arthur Hiller: «Love Story» («Poveste de dragoste»).

• Decedați: Sylvie, Harry Strandling, Gaston Modot, Lev Kulisev, Folco Lulli, Albert Lamorisse, Louis Mariano, Ștefan Ciobotărașu, Fernand Gravey, Mihail Romm.

1971

• Bertolucci: «Conformistul».

• Globul de aur al Asociației Presei Străine din S.U.A.: actorilor Ali Mac Graw («Love Story») și George C. Scott («Patton»); regizorului Arthur Hiller («Love Story»).

• Criticul Gian Luigi Rondi este numit director al Festivalului de la Veneția.

• La Atlanta (S.U.A.) are loc primul festival consacrat filmelor

din toate timpurile interpretate în exclusivitate de negri.

• La București, secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, se întâlnește cu lucrătorii din cinematografie.

• Alt nou festival: Strasbourg — dedicat filmelor pe tema drepturilor omului.

• Studiourile Mosfilm aniversează 40 de ani.

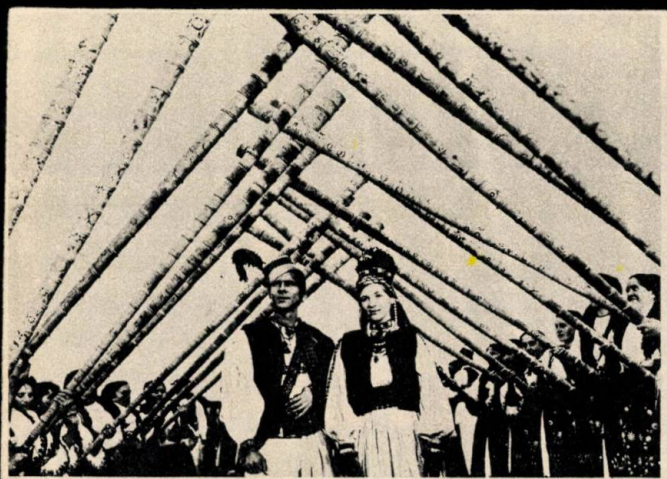
• La Roma se închid studiourile Dino de Laurentiis.

la altul

Date importante

Prestigiul Cannes-ului '71:
«Mesagerul»

Succesul unei nunți românești:
«Anotimpul mireselor»

• În cinstea semicentenarului P.C.R. se organizează la București «Zilele filmului românesc»: în premieră 5 filme produse de studioul București în 1970-1971: «Așteptarea», «Serata», «Frații», «Apa ca un bivol negru», «Facerea lumii».

• Oscar '71: de 8 ori «Patton» dar George C. Scott refuză statueta primită pentru interpretare.

• Revista «Cinema» sărbătorește numărul 100.

• Cannes, ediția XXV: se omagiază întreaga operă a lui Visconti și se acordă un premiu de onoare

ultimului său film, «Moarte la Veneția». Marele premiu: «Mesagerul» de Joseph Losey.

• Sunt reluate «Zilele internaționale ale filmului de animație» de la Annecy.

• Anotimpul mireselor (Alec Croitoru) — premiul C.I.D.A.L.C. la festivalul de la Menton și «Il Maurizio '71» pentru regie (Orvieto — Italia).

• Găteala capului (Paula Popescu-Doreanu) — premiul Albert Lamorisse la festivalul de la Tarbes.

• Patru medalii de aur la festivalul de la Moscova: Andrzej Wajda, Damiano Damiani, Iuri Ilienکو, Kaneto Shindo.

24 ianuarie 1859
ianuarie-februarie 1933

6 martie 1945

8 martie
19—20 martie

21 martie

22 aprilie 1870
27—30 aprilie

1 Mai

2 Mai

5 mai 1818
8 mai 1921

9 mai 1877

9 mai 1945

1 iunie

6—12 august 1969

15 august
21 august 1965

23 August

1 octombrie

duminică 1 octombrie
25 octombrie

7 noiembrie 1917

28 noiembrie 1820
1 decembrie 1918

30 decembrie 1947

— Unirea Principatelor Române

— Au avut loc eroicele lupte ale muncitorilor ceferiști și petroliști, conduse de P.C.R.

— A fost instaurat primul guvern democratic din istoria României, condus de Dr. Petru Groza.

— Ziua internațională a femeii

— 50 de ani de la crearea de către P.C.R. a organizației comuniste de tineret din țara noastră — U.T.C.

— Ziua internațională pentru eliminarea discriminării rasiale.

— S-a născut V.I. Lenin

— 10 ani de la sesiunea extraordinară a Marii Adunări Naționale consacrată încheierii cooperativizării agriculturii

— Ziua solidarității internaționale a celor ce muncesc

— Ziua tineretului din Republica Socialistă România

— S-a născut Karl Marx

— Crearea Partidului Comunist Român

— Proclamarea independenței de stat a României

— Ziua victoriei împotriva fascismului

— Ziua internațională pentru apărarea copilului

— Au avut loc lucrările Congresului al X-lea al P.C.R.

— Ziua presei române

— Marea Adunare Națională a adoptat Constituția Republicii Socialiste România

— Ziua eliberării României de sub jugul fascist

— 100 de ani de la crearea «Asociației generale a lucrătorilor din România»

— Ziua recoltei

— Ziua forțelor armate ale Republicii Socialiste România

— Victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie

— S-a născut Friedrich Engels

— Unirea Transilvaniei cu România

— Abolirea monarhiei și proclamarea Republicii Populare Române. La 21 august 1965 țara noastră a devenit Republica Socialistă România

Date importante

AUREL BARANGA:

Urez cititorilor acestui almanah, specializat în arta filmului, ca lectura lor să coincidă cu vizionarea unor filme ridicate la înălțimea exegezelor din ce în ce mai savante, realizate de cronicarii specialiști, fiindcă aceasta mi se pare a fi constituit dificultatea majoră a anului ce se trece: am avut cronici ilustre la filme mediocre. Și, urez confrăților mei din domeniul criticii cinematografice, ca în anul ce vine, să scrie recenzii de un nobil laconism, reduse dacă se poate la un singur rînd: «Duceți-vă să-l vedeți. E un film bun». În acest chip, cea de-a șaptea artă, odinioară mută, va începe, în sfîrșit, să vorbească tuturor.

ION BESOIU:

- 1) Scenarii bune
- 2) Treizeci de titluri realizate
- 3) Săli de cinema excelente
- 4) Cozi la case
- 5) Stima publicului

ANDREI BLAIER:

Un an cum n-a mai avut încă și pe care-l tot așteptăm. Foarte mulți spectatori, deci numai filme bune. Maturizare, decizie, înțelepciune, talent. Și să nu mai aibă nevoie de urări nesfîrșite, de la un an, ca acestea.

A. BREITENHOFER:

Actualitate.

IOANA BULCĂ:

Doresc din tot sufletul ca în 1972 toți scenariștii, regizorii și actorii talentați să se unească și să creeze cele mai adevărate și minunate filme, acelea la care visăm cu toții de ani de zile.

ION CANTACUZINO:

Să aibă cît mai multe succese, să fie cît mai des pe ecranele cinematografelor noastre.

LIVIU CIULEI:

Doresc cinematografiei românești să întrecă în exprimările ei de fantezie și substanță cele mai bune producții ale teatrului românesc. Să se pună capăt producțiilor de mîna a do-

DINA COCEA:

Să-i urez scenarii bune ar fi un loc comun. Urez filmului românesc să aibă în 1972 nu numai scenarii bune, nu numai «marele film», ci filme bune, adevărate.

Ce urați filmului românesc

GH. CALBOREANU:

Participarea mea la realizarea filmelor românești.

VIRGIL CALOTESCU:

Filme incendiare. Demne de stima publicului și a criticii, care să investigheze straturile subterane cele mai intime cu uneltele ideologiei și artei socialiste.

ua, plate, terne, care nu fac decît să obstrueze apariția unor opere importante, sufocînd prin volumul lor de maculatură. În nobila cursă competitivă a artelor, să-și ocupe, printr-un bogat mesaj ideologic și printr-o haină artistică lăptosă pe acest trup de idei, locul care o așteaptă de atîta vreme, să se alinieze cu cinste alături de marile realizări politice, industriale, culturale și științifice.

GEORGE CORNEA:

Doresc filmului românesc, în afară de succesul de public de care este văduvit, mult mai multă aprofundare în abordarea tematică, cu precădere la filmul contemporan, la filmul angajat, mai multă autenticitate, toate la un loc, îmbrăcate într-o formă de artă profundă și plină de emotie.

FORY ETTERLE:

Să potrivească fapta cu vorba și vorba cu fapta. Să fie o oglindă a firii, să arate virtuții adevăratele ei trăsături; păcatului, — chipul iar vremurilor noastre și vîrstelor — tiparul lor.

IRINA GĂRDESCU:

Îi doresc realizări de cea mai înaltă calitate ideologică și artistică.

DUMITRU GHIȘE:

Doresc filmului românesc să găsească drumul cel mai scurt spre inima spectatorilor.

OVIDIU GOLOGAN:

Cred că filmul românesc merită să se apropie mai mult de viață, de oamenii zilelor noastre. Să avem mai multe filme cu mesaj umanist, un univers poetic care să placă publicului și criticii de film.

AL. ÎNTORSUREANU:

Ca talentele să lucreze cu talent și inspirație. În plus, să existe cît mai multe premiere românești la «Patria» și «Scala».

MANOLE MARCUS:

Urez cinematografului ca în anul 1972 să fie la fel de bună ca în anul 1971, tot atît de proaspătă ca în 1970, novatoare ca în 1969, profund personală ca în 1968, intrînd în circuitul mondial ca în 1967, plină de robustețe și elan ca în 1949....

ION MIHĂILEANU:

Să apeleze la mai «vechi» cinești ca Liviu Ciulei, Lucian Pintilie și la mai noi, astăzi necunoscuți; să-și cîștige adeziunea publicului autohton prin infailibilul «n-aveți un bilet în plus»; să fie competitiv pe piața internațională. În sfîrșit, să producă multe și bune comedii; în afară de «O noapte furtunoasă» de Jean Georgescu, realizat cu aproape trei decenii în urmă, greu poate fi numită o comedie reprezentativă pentru o țară care l-a dat pe Caragiale și un-

de una din trăsăturile specifice este umorul. N-ar putea fi umorul unul din elementele constitutive ale specificului național în filmul românesc?

IULIAN MIHU:

Să-și onoreze sarcina de a face 25-30 de filme, cel puțin. Să descopere o generație tînă de creatori, mai interesantă decît cea care se manifestă astăzi și mai novatoare... Și atunci va fi bine.

FRANCISC MUNTEANU:

Să se despartă de producătorii nepricepuți, să se debaraseze de tutela măruntă a intermediarilor, să fie oglinda fidelă a anilor în care trăim.

SERGIU NICOLAESCU:

... și succes!

ADRIAN PĂUNESCU:

Să se nască!

AMZA PELLEA:

Multe filme în care spectatorii să se recunoască și de la care să plece emoționați.

IRINA PETRESCU:

Urez filmului românesc ca după succesele obținute pînă acum să se înscrie în palmaresul marilor confruntări internaționale.

TITUS POPOVICI:

Un singur cuvînt: profesionalism.

GEO SAIZESCU:

În sfîrșit... «Păcală»!

SAVEL STIOPUL:

Diversitate, conținut, farmec. Și să-și găsească în sfîrșit gospodarul. Ce-aș mai putea să-i doresc altceva?

D.I.SUCHIANU:

Cineștilor creatori români, care au un mare talent (dovedit) de a găsi idei, le urez să-l aibă și pe acela de a avea idei de detalii. Le urez asta fiindcă știu că lucrul e posibil.

IANOȘ SZASZ:

Douăzeci de producții de lung-metraj din care cel puțin două să fie foarte bune, în contul cărora sînt gata să suport chiar și cîteva mediocre. Acestea, ultimele, nu sînt însă obligatorii.

MALVINA URȘIANU:

Doresc filmului românesc spectatori entuziaști iar mie un transfocator bun de care am mare nevoie.

GH. VITANIDIS:

Un singur cuvînt: succes!

GHEORGHE FISCHER:

Toate așteptările publicului, dorințele și idealurile cineștilor noștri să se materializeze în filme. Deci armonie și fericire!

FILM ROMÂNESC '71

STUDIOUL «BUCUREȘTI»

— 11 ianuarie

«CÎNTECELE MĂRII»

Coproducție româno-sovietică. Regia: Francisc Munteanu. Scenariul: Francisc Munteanu, Boris Laskin. Imaginea: Aleksandr Selenkov, Iolanda Cen. Muzica: Temistocle Popa. Decoruri: Giulio Tincu. Sunetul: Oscar Coman, Olga Burkova. Cu: Dan Spătaru, Natalia Fateeva, Ștefan Bănică, Ion Dichiseanu, Dumitru Chesa, Reka Nagy, Peter Paulhoffer, Emil Hossu, Ștefan Sileanu, Valea Malianova, Marina Lobișeva, Anca Pandrea.

— 13 februarie

«MIHAI VITEAZUL»

Regia: Sergiu Nicolaescu. Scenariul: Titus Popovici. Imaginea: George Cornea. Muzica: Tiberiu Olah. Decoruri: Nicolae Teodoru, Zoltan Szabo. Costume: Hortensia Georgescu, Mircea Milcovici. Sunetul: Ing. A. Salamanian. Montajul: Iolanda Mintulescu. Cu: Amza Pellea, Irina Gărdescu, Florin Piersic, Septimiu Sever, Ilarion Ciobanu, Mircea Albulescu, Ion Besoiu, Emmerich Schäffer, Olga Tudorache, György Kovács, Ioana Bulcă, Sergiu Nicolaescu, Maria Clara Sebók, Nicolae Secăreanu, Aurel Rogalschi, Alexandru Herescu.

— 27 martie

«HAIDUCII LUI ȘAPTECAI»

Regia: Dinu Cocea. Scenariul: Eugen Barbu, Mihai Opreș. Imaginea: George Voicu. Muzica: Mircea Istrate. Montajul: Adina Codrescu. Costume: Hortensia Georgescu. Decoruri: Ștefan Marișan. Sunetul: Ing. Silviu Camil. Cu: Florin Piersic, Marga Barbu, Colea Răutu, Toma Caragiu, Florin Scărlătescu, Aimée Iacobescu, Nucu Păunescu, Ileanu Buhoci-Gurgulescu, Constantin Codrescu, Nicolae Gărdescu, Carmen-Maria Struja, Constantin Guriță, Jean Constantin, Mariella Petrescu.

— 10 aprilie

«ZESTREA DOMNIȚEI RALU»

Regia: Dinu Cocea. Scenariul: Eugen Barbu, Mircea Opreș. Imaginea: George Voicu. Muzica: Mircea Istrate. Montajul: Adina Georgescu. Costume: Hortensia Georgescu. Decoruri: Liviu Popa, Ștefan Marișan. Sunet: Ing. Silviu Camil. Cu: Florin Piersic, Marga Barbu, Constantin Codrescu, Toma Caragiu, Florin Scărlătescu, Colea Răutu, Aimée Iacobescu, Jean Constantin.

— 19 aprilie

«PRINTRE COLINELE VERZI»

Regia și scenariul: Nicolae Breban. Imaginea: Aurel Kostrakiewicz. Muzica: Tiberiu Olah. Decoruri: Virgil Moise. Cu: Dan Nuțu, Ion Caramitru, Mircea Albulescu, Vasile Nițulescu, Ion Dichiseanu, Emilia Dobrin, Ion Besoiu.

— 8 mai

«SERATA»

Regia și scenariul: Malvina Urșianu. Imaginea: Nicolae Girardi. Muzica: Richard Oschanitzky. Decoruri: arh. Nicolae Drăgan. Cu: George Motoi, György Kovács, Cornel Coman, Alexandru Drăgan, Mihai Pălădescu, Ion Roxin, Silvia Ghelan, Silvia Popovici, Mihaela Juvara, Gilda Marinescu, Lucia Mureșan, Tanți Cocea, Virginica Romanovsch, Ion Finteșteanu.

— 17 mai

«FACEREA LUMII»

Regia: Gheorghe Vitanidis. Scenariul: Eugen Barbu. Imaginea: Ovidiu Gologan. Muzica: Dumitru Capoiaru. Decoruri: Liviu Ciulei. Costume: Florina Tomescu. Sunetul: Dan Ionescu. Cu: Irina Petrescu, Colea Răutu, Virgil Ogășanu, Dan Ionescu, Clody Bertola, Marga Barbu, Toma Caragiu, Liviu Ciulei, Matei Alexandru, Ilarion Ciobanu, Mihai Mereuță, Paul Sava, Vera Proca-Ciortea.

— 24 mai

«APA CA UN BIVOL NEGRU»

Realizatori: Andrei Cătălin Băleanu, Petre Bokor, Stere Gulea, Roxana Pană, Dan Pița, Mircea Veroiu, Iossouff Aidaby, Iosif Demian, Dinu Tănase, Dan Naum, ing. Bogdan Cavadia.

— 12 iulie

«SĂPTĂMÎNA NEBUNILOR»

Regia: Dinu Cocea. Scenariul: Eugen Barbu, Mihai Opreș, Dinu Cocea. Imaginea: George Voicu, Iura Drukman. Muzica: Mircea Istrate. Decoruri: Ștefan Marișan, arh. Liviu Popa. Costume: Hortensia Georgescu. Montajul: Elena Pașca. Sunetul: ing. Silviu Camil. Cu: Florin Piersic, Marga Barbu, Toma Caragiu, Colea Răutu, Constantin Codrescu, Carmen-Maria Struja, Florin Scărlătescu, Jean Constantin, Aimée Iacobescu, Nucu Păunescu, Nicolae Gărdescu, Constantin Guriță, Ileana Buhoci-Gurgulescu, Tamara Vasilache.

— 26 iulie

«BRIGADA DIVERSE ÎN ALERTĂ»

Regia: Mircea Drăgan. Scenariul: Nicolae Tic, Mircea Drăgan. Imaginea: Nicolae Mărgineanu. Muzica: Ion Cristinoiu. Decoruri: Constantin Simionescu, Filip Dumitriu. Cu: Toma Caragiu, Jean Constantin, Dem. Rădulescu, Sebastian Papaiani, Puiu Călinescu, Ioana Drăgan, Iurie Darie, Dumitru Furdul, Vasilica Tastaman, Ion Besoiu, Elena Caragiu, Carmen-Maria Struja, Lucia Boga.

— 21 august

«ASEDIUL»

Regia: Mircea Mureșan. Scenariul: Corneliu Leu, Mircea Mureșan — după romanul «Puterea» de Corneliu Leu. Imaginea: George Cornea. Muzica: H. Maiorovici. Decoruri: arh. Marcel Bogos. Cu: Ilarion Ciobanu, Sandu sticlaru, Sebastian Papaiani, Mihaela Mihai, Ion Besoiu, George Aurelian, Dan Nuțu, Valeria Seciu, Octavian Cotescu, Geo Saizescu, Ioana Casetti.

— 21 august

«FRĂȚII»

Regia: Mircea Moldovan și Gică Gheorghe. Consilier artistic: Gheorghe Vitanidis. Scenariul: Nicolae Tic, Constantin Bordeianu. Imaginea: Dinu Tănase. Muzica: Liviu Dandara. Decoruri: Guță Stirbu. Cu: Ilarion Ciobanu, Emanoil Petruț, George Calboreanu, Ștefan Mihăilescu-Brăila, Draga Olteanu, Dem. Rădulescu, Florina Cercel, Dumitru Furdul, Violeta Andrei, Nicolae Neamțu-Ottonel, Mihai Mereuță.

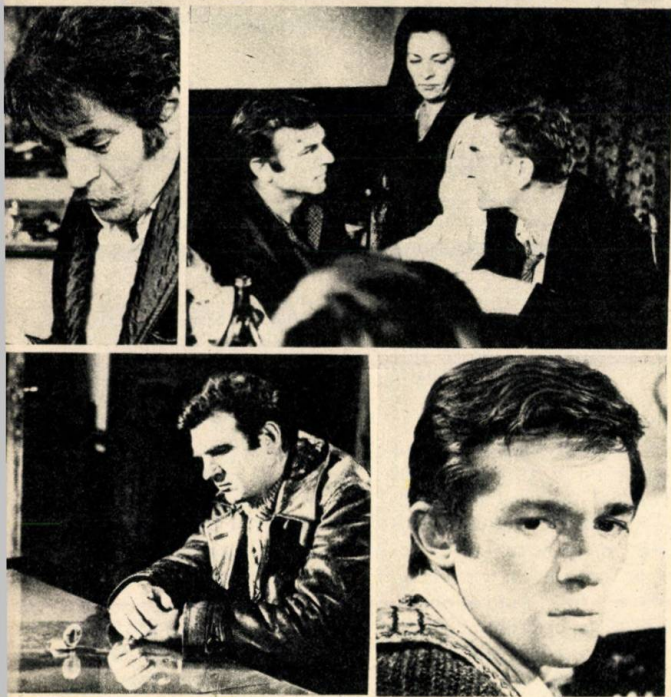
— 13 septembrie

«AȘTEPTAREA»

Regia: Șerban Creangă. Scenariul: Horia Pătrașcu. Imaginea: Iosif Demian, Dragomir Vilkov, Muzica: Richard Oschanitzky. Decoruri: arh. Radu Călinescu. Cu: Ștefan Ciobotărașu, Vladimir Găitan, Nra Zănescu, Ernest Maftei, Aurel Giurumia, Coca Andronescu, Sabina Mușatescu, Cornelia Lazăr-Turian, Alexandru Vasiliu, Florin Zamfirescu.

Prezentele liste cuprind
filmele intrate în
rețea pînă la 1 | XI | 1971

STUDIOUL «ANIMAFILM»

«**ă visăm aripi**» — «**Asteroidul**» — regia Ștefan Munteanu
 «**eul**» — regia Nell Cobar
 «**omoara din vechea piramidă**» — regia Isabela Petrașincu
 «**înzătorul de înghețată**» — regia Sorin Anghelescu
 «**laneta surprizelor**» — regia Liana Hermeneanu
 «**rice faptă cu răsplătă**» — regia Eugenia Boroghină
 «**aița împodobită cu pene de păun**» — regia Horia Ștefănescu
 «**tejarul și trestia**» — regia Victor Antonescu
 «**ine știe să cînte**» — regia Liana Petruțiu-Ghigort
 «**mbra voinicului**» — regia Laurențiu Sirbu
 «**mie de zmei**» — regia Mircea Toia
 «**eștera**» — regia Genoveva Georgescu
 «**aliul morții**» — regia Luminița Cazacu
 «**ănilă Prepeleac**» — regia Zaharia Buzea
 «**înătoarea**» — regia Ion Truică
 «**ontrabandiștii**» — regia George Sibianu

STUDIOUL «ALEXANDRU SAHIA»

«**Prin codrii de sub apă**» — regia Ion Bostan
 «**Pelicanul**» — regia Ion Bostan
 «**Oameni și locuri**» — regia Ion Bostan
 «**Răspundem la întrebare**» — regia Florica Holban
 «**Ovoidul**» — regia Pavel Constantinescu
 «**Muzeul de artă al Academiei**» — regia Petre Sirin
 «**Metalul celor opt milenii**» — regia Alexandru Gaspar
 «**Ședința s-a amînat a doua oară**» — regia Virgil Calotescu
 «**Semnul bradului**» — regia Slavomir Popovici
 «**Al V-lea Festival și Concurs «George Enescu» — 1971**» — regia Mirel Ilieșiu
 «**Cucuteni**» — regia Maria Săpătoru
 «**Spre adîncurile celulei**» — regia Alexandru Sirbu
 «**Temă fără variațiuni**» — regia Ștefan Fischer

«**Acest om minunat**» (H. Coandă) — regia Olimpia Robu
 «**Trepte**» — regia Octav Ioniță
 «**Gîndirea matematică românească**» — regia Zoltan Terner

«**Triunghiul de foc**» — Hunedoara — «**Oameni și Oțel**», Galați — «**Oameni și Oțel**» — regia Alexandru Boiangiu
 «**Ani electronici**» — regia Eugen Popiță

«**Cuțitul**» — regia Titus Meszaros
 «**Acești oameni**» — regia Felicia Cernoianu

«**Întîlnire cu vechii mei prieteni**» — regia Mirel Ilieșiu
 «**După zece ani**» — regia Eugenia Gutu
 «**Alergia**» — regia Ladislau Karda
 «**Printre tineri**» — regia Ion Moscu
 «**Privind prin ferestrele timpului**» — regia Constantin Budișteanu
 «**Andreescu**» — regia Dumitru Dădîrlat
 «**Catalizatorii**» — regia Doru Cheșu
 «**Baladă pentru cei căzuți**» — regia Pompiliu Gîlmeanu
 «**Evocări**» — regia Virgil Calotescu și Dumitru Done
 «**Inteligență cifrată**» — regia David Reu
 «**Sugestie și psihoterapie**» — regia Paul Cojocaru
 «**Ceasornicul universului**» — regia Zoltan Terner
 «**Omagiu**» — regia Erich Nussbaum
 «**Visele copilăriei**» — regia Jean Petrovici
 «**Oamenii acestui pămînt**» — regia Octav Ioniță
 «**În căutarea animalelor sălbatice**» — regia Ladislau Karda
 «**Păduri și nisipuri**» — regia Ladislau Karda
 «**Sturionii și scrumbiile migratoare**» — regia Ion Bostan
 «**Păsări din cele patru puncte cardinale**» — regia Ion Bostan
 «**Pești și pescari**» — regia Ion Bostan
 «**Ornament**» — regia Slavomir Popovici
 «**Două cetăți**» — regia Titus Meszaros

AZI, IERI, MÎINE

*Să recuperăm timpul pierdut
Să depășim impasul trecător
Să cultivăm tradiția cinematografică
Să ne orientăm tematic și artistic*

În anul 1962-63 ajunseserăm cu «tinăra noastră» cinematografie, în vîrstă de peste 50 de ani, la opt filme de lung-metraj anual. Mai bune și mai slabe.

Atunci cînd revista «Cinema», publicație română de specialitate, a luat premiul de aur la Veneția pentru cea mai bună revistă de film, adică numai cu cîțiva ani în urmă, cinematografia națională urma pe drumul ei cel mai bun — în ciuda «lip-surilor și greșelilor», inerente celor ce muncesc și produc — fiindcă își propunea să scoată filme mai multe și să poată realiza filme mai bune, pe măsura posibilităților tehnico-materiale și intelectuale ale producătorilor și realizatorilor ei, ajungînd, în 1967, la 16 lung-metraje și de zece ori mai multe filme de scurt-metraj anual și cu un activ de 40 de premii internaționale într-un singur cincinal, precum și la un record numeric de spectatori pe film și global. Anul trecut reveniserăm parcă la situația din 1962/63.

Azi

După ultimele măsuri ce se preconizează, la indicația conducerii de partid, pornim de la premiza de a recupera avîntul și materialul pierdut odată cu timpul — în interminabilele-i «dezbatere» care au răpit prea mult și din timpul celor ce nu lucrau direct în cinematografie — de a depăși impasul trecător și a păși biruitori mai departe. De data aceasta, nădăjduim ca reluarea elanului să se consolideze mai bine și sub aspectul calității artistice și ideologice a producțiilor studiourilor noastre.

Ieri

Greșesc cei care cred că nu am avut putința și vremea de a ne crea o tradiție cinematografică, deoarece se pot număra într-o jumătate de veac cel puțin o sută de pelicule în care există valori artistice, poate insuficient du-se la desăvîrșire, dar indiscutabile dacă le analizăm «fă-

ră ură și prejudecată», măcar pe criteriul unor intenții de auto-depășire, în regie, operatorie și actorie, în muzică și scenaristică, și mai ales în munca tehnicienilor noștri de film. În acest răstimp — mă refer acum la ultimele două decenii — efortul de investiție materială și de bunăvoință organizatorică al forurilor de stat și de îndrumare a fost impresionant. Despre rezultatele efective nu vreau să discut aici, fiindcă discutăm toți, fără încetare, cu mai multă sau mai puțină competență, dar cu o reală dragoste și pasiune pentru progres, de ieri și de azi.

Mîine

Să trecem, prin urmare, la capitolul «mîine», ca să stabilim care sînt liniile de forță optime pe care vom putea avansa.

Cea mai importantă este desigur acea tematică, pe calea indicațiilor pline de înțelepciune și de realism politic, de grijă patriotică și socialistă față de destinul arte-

lor și culturii naționale, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, ce ne sînt azi bine cunoscute: istorie și contemporaneitate, sau continuitate și actualitate în educația socialistă a tineretului, a oamenilor muncii. E vorba, cît se poate de limpede, de înfrumusețarea construcției istorice a națiunii noastre socialiste, în formele specifice ale artei noastre.

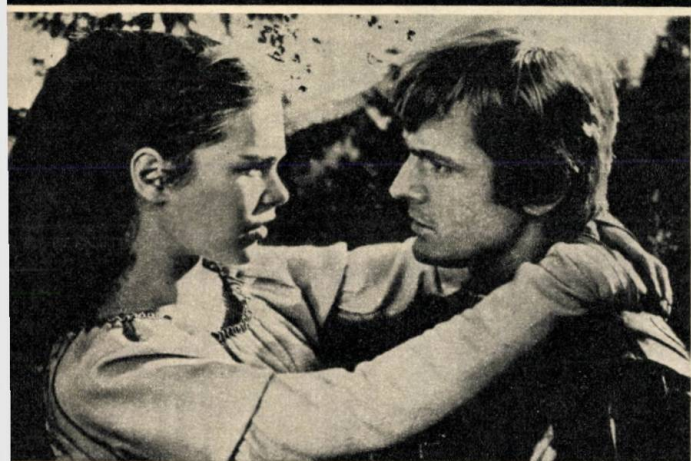
Realizarea acestui deziderat principal se va traduce într-o producție masivă de filme de actualitate de toate genurile și în continuarea efectiv superioară a epopeii cinematografice naționale în care se încadrează de pe acum cu succes cîteva din filmele noastre istorice de bună calitate.

Actorii

Trecînd la altă categorie estetică, o altă linie de înaintare pe niște premise ferme, a cărei observare ne revine, e datorită de a asigura actorilor noștri de film o serie de certitudini în activitatea

Filme care vor rămâne:
Domnul Tudor (Emanoil Petruț)

Filme care ne confirmă:
«Columna» (Sidonia Manolache și Florin Piersic)

Filme care se impun:
«Mihai Viteazul» (Ion Besoiu, Mircea Albulescu, Amza Pellea)

lor practică, destinate să-i scutească de cunoscutele «mizerii» organizatorice care le creează neajunsuri în distribuirea pe platouri. Ar fi necesar ca interpretii valoroși ai filmelor noastre să-și poată întocmi un plan de lucru pe termen lung, fără «surprizele» care-i sîcîie încă în raporturile lor cu realizatorii și cu producția. Odată analizate și stabilite cu seriozitate aceste raporturi de muncă, le vom putea pretinde să se specializeze cu deplină conștiință profesională în specificul artei filmului — în jocul și vorbirea cinematografică — să-și facă antrenamentul fizic și intelectual pe care li-l pretindem, cu neclintită conștiințiozitate și spirit de răspundere.

Regizorii

Despre rolul director al regizorului de film sînt prea puține de adăugat după atît de cunoscutele dezbateri, libere sau în cercurile lor profesionale, din presă și de la televiziune. Talentul și cultura lor artistică, nivelul intelectual și ideologic al directoratului lor și priceperea lor tehnică și de organizare, intră la capitolul «obligații și criterii», asupra căruia nu mai stăruiesc. Libertatea de creație în regia de film nu suferă semne de întrebare, ea este însă prețul sau răsplata eficienței pe toate planurile a lucrului lor, dat fiind că (spre deosebire de alte arte) paguba pricinuită de netaleante are repercursiuni materiale și morale imediate, vizibile și uneori imprevizibile.

În acest caz, regimul de cointereseare materială (cu sau fără scoaterea lor pe contract) ce li se aplică în virtutea legilor muncii, prezintă aspecte mai delicate decît apar la prima vedere. Fiindcă tocmai aici se ridică în chipul cel mai acut problema conștiinței socialiste a creatorului ce preocupă astăzi cel mai mult societatea noastră. Atenția legiuitorului și a producătorului ar tre-

bui să se îndrepte mai cu osebire în această direcție, ca să protejeze conștiința și talentul artistului original, pasionat de înaltul țel și de valoarea socială a muncii sale.

Operatorii

Această muncă este îndeaproape ajutorată de aportul considerabil al operatorului de imagine, al directorului fotografiei, pe care cinematograful se întemeiază încă de la nașterea lui. Cine își mai închipuie că imaginea filmului este o «chestiune tehnică și de serviciu» comite o eroare grosolană.

Avem operatori remarcabili, a căror contribuție la realizarea artistică a multora dintre filmele noastre a fost adeseori capitală. E drept că aportul lor e, de cele mai multe ori, condiționat de aparatura, pelicula și echipamentul tehnic de care dispune acest «lucrător cu ochiul» și nu numai odată operatorii noștri buni au făcut minuni de vitejie cu armele cele mai necorespunzătoare... Intervine și aici mîna fericită a producătorului.

Ar mai fi multe de spus și despre ceilalți factori ai creației de filme, de elementele active ce intervin obligatoriu în sinteza artei și industriei cinematografice. Aici nu mai am loc, din păcate, pentru toți.

Vreau să trec la alte două chestiuni de fond ce privesc ziua de mîine a filmului nostru.

Tehnicienii

Una este problema cadrelor de specialitate și care prezintă două direcții de acțiune, ce se reunesc pînă la urmă într-una singură. Pregătirea creatorilor și tehnicienilor noștri de film e încă deficitară, pentru că învățămîntul artistic de specialitate nu este încă încadrat cu un corp didactic devotat exclusiv misiunii lui, iar programele sale, încă unilateral concepute față de per-

Filme care ne emoționează:
«Cerul începe la etajul III» (Irina Gârdescu și Silviu Stănculescu)

Filme care deschid drumuri noi:
«Duminică la ora 6» (Irina Petrescu și Eugenia Bosînceanu)

sonalitatea multiplă a viitorului cineast profesionist, nu urmăresc deajuns nivelele mijloacelor audio-vizuale perfecționate cu care se lucrează astăzi. Cine pregătește, de exemplu, cadrele tehnico-artistice de care vom avea curînd nevoie la producția video-casetei? Nimeni.

Cealaltă direcție insuficient

studiată și asigurată de factorii de răspundere respectivi este distribuirea și perfecționarea cadrelor odată formate, după principiul: omul potrivit la locul potrivit.

Coordonare

Ultima chestiune și (după

părerea mea) cea mai importantă pentru ziua de mîine a cinematografeiei, este cooperarea strînsă sau unificarea cu televiziunea. Orice întîrire pe terenul acestei lucrări obligatorii devine păgubitoare. Ar fi poate necesar ca în primul rînd cei interesați, ca oameni de meserie și evident conducerea insti-

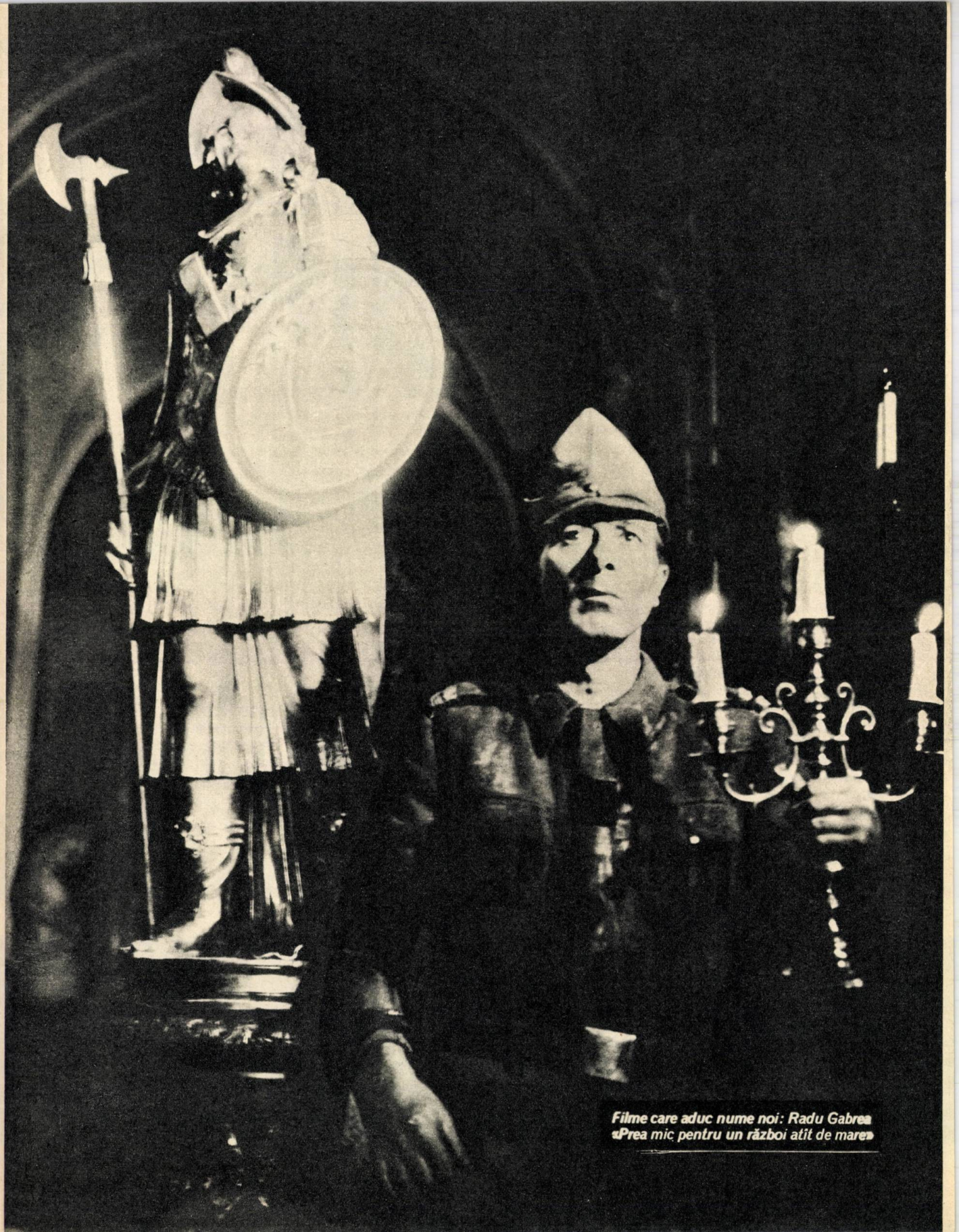
tuțiilor în cauză, să analizeze cu cea mai mare luare-ăminte consecințele acestui «paralelism», care în alte domenii de activitate dirijată din țara noastră ar fi fost de mult soluționat în avantajul calității și randamentului sporit. E vorba de sute de oameni pricepuți și de sute de milioane de lei, de a căror unanimitate, mai chibzuită gospodărire, nimeni nu se mai poate dezinteresa.

Pentru acest motiv mi se pare că trebuie salutată hotărîrea recentă de a se trece la coordonarea lor superioară, la o autoritate comună și, cred, în continuare, că aceasta se va înfăptui cu succes deplin abia atunci cînd se va extinde și «la bază», adică acolo unde se produc și se prezintă filmele pentru ecran și televiziune: în redacții, pe platouri, în laboratoare, în difuzare și în cultura cinematografică. Negreșit, această unitate solidară își va găsi, din punct de vedere colegial, o expresie fericită în organizarea Uniunii Cineaștilor, căreia îi vor reveni importante răspunderi în determinarea și asigurarea căilor de azi și de mîine ale filmului românesc. Știm că și la realizarea acestui deziderat «de breaslă» se lucrează demult, și ar fi timpul să-i apară la lumina zilei și roadele.

Scriind aceste rînduri nu mă pot împiedica să nu cer iertare publicului cititor (și spectator) că nu m-am decis pentru prima alternativă a intenției cu care am pornit să le scriu, începînd cu titlul. Ar fi fost mai plăcut și pentru mine — ca la orice moment festiv — să fac aici un fel de «scurtă istorie» a speranțelor și realizărilor frumoase — de altminteri reale și deseori admirabile — despre care s-a mai scris și poate nu deajuns.

Dar botaniștii zic că și în alambicul misterios al esenței de roze, influența psihologică a spinilor sporește atracția florilor. Important e trandafirul.

Mihnea GHEORGHIU

Filme care aduc nume noi: Radu Gabrea
«Prea mic pentru un război atât de mare»

dacă dăm

film
românesc

Cineva a avut vara trecută deea să programeze pe ecrane, în bloc, cele mai bune filme românești ale deceniului șapte. Cele mai bune, deci, dintre cele o sută și cîteva zeci de lung-metraje produse de studiourile noastre în decursul anilor '60. Ideea n-a fost deloc rea. În primul rînd, pentru că filme ca «Tudor», «Pădurea spînzuraților», «Duminică la ora 6», «Dacii» sau «Mihai Viteazul» reprezintă **valori durabile** ale cinematografiei naționale, existența lor nu poate și nu trebuie să se epuizeze într-un timp limitat, viața lor nu poate și nu merită să se consume cu prilejul premierei. În al doilea rînd, pentru că astfel de creații — să le spunem «etalon» pentru realele posibilități ale producției naționale — se adresează cu aceeași forță de convingere fiecărei noi generații de spectatori. În al treilea rînd,

pentru că astfel de creații constituie nu numai pentru spectatori, dar și pentru cinești, chiar pentru cinești care le-au realizat, filme cu valoare de exemplu. În al patruzecișaptelea rînd, în fine, pentru că reluarea unor astfel de filme pe ecrane ne reamintește nouă, criticilor, că ne situăm prea adesea exclusiv «în prezent», în loc ca, bazați pe experiența reală acumulată de cinematografia națională, să contribuim mai eficient la viitorul filmului românesc.

Ne-am propus, așadar, chiar dacă s-au mai făcut bilanțuri ale deceniului șapte (la timpul cuvenit), chiar dacă s-a ajuns la concluzia încurajatoare că acest interval de timp a fost pentru cinematografia românească «un deceniu al dezvoltării», ne-am propus **încă** o privire de ansamblu asupra anilor '60. Prilejul, repet, se datorează (cel puțin formal) reluării pe ecranele anului '71 a celor mai bune filme realizate în această perioadă...

TUDOR

Am revăzut, de pildă, «Tudor». Cineva scria recent că «Tudor» a fost pelicula care a deschis un drum nou în ci-

«Nu putem concepe o cinematografie originală contemporană fără ca această artă să pornească de la o literatură adecvată, închinată în exclusivitate filmului».

Aurel Baranga

«Nu pe planul stilului sau al subiectului ar trebui căutate punctele de asemănare sau de deosebire dintre roman și film, ci la nivelul limbajelor».

André Delvaux

O raită...

Începînd cu «Tudor», filmul inspirat din istoria Patriei a devenit o dimensiune a cinematografeii noastre: - «Dacia», «Columba», «Mihai Viteazul».

nematografia acestui ultim deceniu», și avea, neîndoios, dreptate. Film profund patriotic, film de caractere, film de acțiune, «Tudor» — evocare cinematografică consacrată unuia din momentele cele mai emoționante ale luptei poporului nostru pentru dreptate socială, pentru libertate și independență națională, impune, după nouă ani de la premieră (timp în care a avut aproape 10 milioane de spectatori!) îndeosebi prin remarcabilul său realism istoric, prin modul în care a recreat filmic atmosfera de epocă și contradicțiile de clasă ale vremii, prin modul în care a compus pe ecran personalitatea coplesitoare a eroului. Emanoil Petru domină ecranul printr-o interpretare vibrantă, caldă, încărcată de sevă umană. Printre protagoniști — în rolul lui Brîncoveanu — George Vraca ne transmite prin timp, ca un mesaj drag, o lecție de mare virtuozitate actoricească. Filmul, scris de Mihnea Gheorghiu și regizat de Lucian Bratu, conține numeroase secvențe memorabile (**scene-temă**, cum îi place cu stăruință meșterului Suchianu să numească clipele de adevăr artistic din filmele la care se referă) și dintre

toate, parcă, în afara cîtorva înfruntări dîrze între principalii opinenți ai conflictului, secvența de noapte a trecerii Oltului de către panduri, secvență simbolică și dramatică deopotrivă, este una dintre cele mai frumoase realizări plastice ale peliculei.

PĂDUREA

Am revăzut apoi «Pădurea Spînzuraților», filmul care i-a prilejuit, cu cîțiva ani în urmă, regizorului Liviu Ciulei să intre în posesia unuia dintre cele mai importante premii ale festivalului de la Cannes. S-a scris mult despre acest film, interpretare cinematografică modernă a celei mai «cinematografice» opere literare din moștenirea artistică lăsată de Liviu Rebreanu. Titus Popovici, ca scenarist, s-a străduit să dea o interpretare contemporană, profund veridică, a ideilor cărții. Regizorul a continuat creator intenția și astfel se face că în «palmaresul» deceniului șapte figurează cel mai complex — aș zice — film realizat vreodată de cinematografia națională, «Pădurea spînzuraților». Drama lui Apostol Bologa este proiectată pe ample coordonate sociale și etice, într-un film de proble-

«Scenariul unui film nu poate fi — ca și o piesă de teatru, de altfel — decît un unghi, un oblon pe care un scriitor îl deschide spre realitate».

D.R. Popescu

dacă dăm o raită...

matică majoră, care face nu numai analiza unei «crize istorice» (cum a fost primul război mondial) ci și disecția minuțioasă a unor caractere, a căror criză psihologică atinge momente-limită, caractere dramatice nu numai prin natura lor, ci și prin deznodământ. Victor Rebengiuc, György Kovács, Liviu Ciulei, Ștefan Ciobotărașu, Ana Szeles, și nu numai ei, au în «Pădurea spînzuraților» contribuții esențiale. Scena dintre Apostol Bologa și Ilona, din finalul filmului, a fost considerată, pe bună dreptate, «o mică bijuterie». Este. Și va fi...

...LA ORA 6

Am revăzut, apoi, «Duminică la ora 6». Cînd filmul a fost prezentat în premieră, cu mai bine de cinci ani în urmă, Lucian Pintilie era doar un foarte bun regizor de teatru. De atunci, el se numără printre cele mai înzestrate talente ale filmului românesc. Noutatea limbajului cinematografic a atras de la bun început atenția asupra unui artist viguros, întreprinzător și lucid, cu un foarte dezvoltat simț al observației de viață, cu mari disponibilități lirice și eseistice, dublate de o ironie acidă, severă. Conducînd un fir de acțiune simplu, pe alocuri chiar simplist, (imaginat împreună cu Ion Mihăileanu), regizorul ne-a oferit prin «Duminică la ora 6» un film bogat în sugestii despre frumusețea luptei pentru ideal. Personajele centrale ale peliculei, doi tineri comuniști dăruți unei vocații și unor convingeri înalte, transmit fiorul acela rar de emoție pe care numai «sufletele tari», exemplare prin puterea lor de dăruire și prin resursele lor de mare

puritate morală, le pot transmite. Anca și Radu, cei doi eroi ai lui Pintilie, transmit peste ani (cu concursul unor interpreți desăvîrșiți — Irina Petrescu și Dan Nuțu, și în ciuda unor evidente carențe dramaturgice) mesajul încărcat de rosturi educative al unor tineri frumoși și plini de viață, care au știut să se jertfească, în anii luptei ilegale, pentru triumful unei cauze nobile. Și pentru că am amintit de simțul pertinent de observație al autorului, caracteristic pentru capacitatea sa de a crea o ambianță cinematografică realistă, adevărată, sînt multe secvențe ale acestei pelicule (cam oropsită de critică la vremea premierei), printre care antologicul «bal de cartier»...

DACII ȘI MIHAI

Am revăzut apoi «Dacii», și am văzut «Mihai Viteazul», filme reprezentative pentru gradul de profesionalism al regizorului Sergiu Nicolaescu, manifestat cu precădere în spațiul «filmului istoric». Nu voi insista asupra unor date și amănunte de acțiune, cu atît mai mult cu cît impresiile produse de al doilea film sînt pentru spectator, desigur, foarte recente. O singură subliniere aș face: respectînd spiritul scenariilor semnate de același Titus Popovici (care, în zece ani a scris subiectul a zece filme de bază ale cinematografiei naționale), regizorul a subliniat cu pricepere rezonanța contemporană a temelor istorice abordate. Filmele sale ies astfel din sfera arhivismului istoric și se înscriu în perimetrul cinematografului — dezbateri, depășind, deopotrivă, spectaculosul facil al superproducțiilor de serie.

«Subiectul nu înseamnă nimic prin el însuși, pînă cînd nu este tratat în termeni cinematografici».

René Clair.

De la «Lupeni 29» pînă la «Diminețile unui băiat cuminte», trecînd prin «Cînd primăvara era fierbinte», «La patru pași de infinit», «Duminică la ora 6», «Canarul și viscolul», «Serata», filmul nostru a făcut cronică unei epoci de luptă, eroism și victorie.

Din momentul în care vindeți o carte Hollywood-ului pierdeți drepturile de autor. Producătorul poate schimba tot ce dorește. Dacă dorește, el poate transforma tragedia dvs. despre viața sărăcimii din New York într-o comedie muzicală a cărei acțiune se desfășoară într-o stațiune balneară de lux. Producătorul poate să renunțe și la titlul operei dvs, deși, de obicei, acesta este singurul lucru pe care dorește să-l păstreze. Dintre toate cărțile mele, «Americanul liniștit» a suferit cele mai uimitoare modificări. Am impresia că filmul a fost făcut cu intenția precisă de a denatura tot ceea ce a vrut să spună autorul în cartea sa».

Graham Greene

dacă dăm o raită...

CORIGENTE

Am revăzut, apoi... S-ar mai putea adăuga, desigur, destule alte titluri de filme care au marcat, într-un fel sau altul, momente cinematografice de seamă ale deceniului trecut. Dar nu intenționez, nicidecum, întocmirea unui inventar de titluri. Am ajunge, vrînd-nevrînd, la pelicule de mult uitate, pe care nimeni nu are de gînd să le mai reia, și bine face. Am ajunge, vrînd-nevrînd, la pelicule pe mormîntul cărora am plîns încă de la data premierei, pe vremea îndepărtată a corigentei domnului profesor sau pe vremea zăpezilor, cînd dragostea se coagula la zero grade, în zilele de vară scîldate de palide lumini de iulie sau în răstimpul frumoaselor vacanțe, cînd veneau peste noi fără milă ciclistii și cînd răsunau fel de fel de împușcături pe fel de fel de portative, în acordurile sibilinice ale cîntecelor mării, fredonate la vîrsta dragostei sau dincolo de barieră... Am ajunge, vrînd-nevrînd, departe, da, dincolo de bariere... Mă o-presc, deci, din enumerarea de titluri pentru a rememora (făcînd uitat balastul) cîteva din motivele de încredere și speranță pe care le conține «deceniul dezvoltării».

COLUMNNE

Pe drumul inaugurat de «Tudor», continuat de «Dacii» și încheiat (pentru moment, firește) de «Mihai Viteazul» s-au înscris și alte «secvențe» de epopee cinematografică, menite să evoce și să dimensioneze pe ecran din perspectiva contempora-

neității momente cruciale din istoria milenară a poporului nostru. Acest «filon istoric», din care fac parte creații referitoare la realități foarte îndepărtate în timp («Columna»), ecranizări ale unor importante opere literare («Neamul Șoimăreștilor», «Baltagul», «Răscoala») sau filme de «istorie apropiată», inspirate din istoria clasei muncitoare, din lupta pentru eliberarea țării de sub ocupația fascistă, din lupta pentru putere și pentru reforme democratice («Setea», «Lupeni '29», «Străinul», «La patru pași de infinit», «Străzile au amintiri», «Cînd primăvara e fierbinte», «Cartierul veseliei», «Procesul alb», «Canarul și viscolul», «Prea mic pentru un război atît de mare», ca și «Serata», «Facerea lumii», din «recolta» cinematografică a noului deceniu) constituie, desigur, o linie majoră de forță cinematografică națională. Filmele amintite mai sus nu sînt nicidecum «fără cusur». În cazul unor filme de istorie apropiată, desfășurarea subiectelor se îndepărtează uneori de complexitatea vieții, a evenimentelor aduse pe ecran. Dar filmele acestui «filon istoric» (am enumerat cîteva dintre cele mai reprezentative creații ale unor regizori ca Mircea Drăgan, Mircea Mureșan, Mihai Iacob, Mircea Săucan, Iulian Mihu, Manole Marcus, Malvina Urșianu, Gh. Vitanidis, Radu Gabrea, Francisc Munteanu) pot constitui puncte de referință pentru evoluția filmului național, și atunci cînd facem «bilanțul» deceniului trecut nu putem omite niciuna din creațiile de mai sus, fiecare avînd o contribuție efectivă la cristalizarea unui binevenit «sumum» de experiență.

Filmul s-a inspirat din operele literare, pentru a realiza propriile sale opere: «Pădurea spînzuraților», «Baltagul», «Străinul», «Procesul alb».

DIMINETI

Mai puțin «decis», mai puțin elocvent ca «acumulare de experiență», este capitolul filmelor inspirate din actualitate. Este drept, un regizor ca Andrei Blaier, de pildă, s-a dovedit foarte consecvent în sondarea actualității, încercînd să desprindă din contextul vieții sociale (îndeosebi prin intermediul unor scenarii semnate de Constantin Stoiciu) cîteva destine reprezentative pentru anii prezentului. A făcut-o în «Diminețile unui băiat cu minte», a făcut-o în «Apoi s-a născut legenda...» Regizoarea Malvina Urșianu a schițat un portret psihologic contemporan, acela al «Giocondei fără suris». În perimetrul filmelor de actualitate, cu rezultate onorabile, s-au mai situat din cînd în cînd Geo Saizescu, Gheorghe Vitanidis, Virgil Calotescu, Savel Stiopul și, desigur, mulți regizori documentariști (dar nu mi-am propus, acum, decît referiri la creația de lung-metraje)... Lucian Bratu și Lucian Pintilie, autori ai unor filme controversate, s-au dovedit și ei preocupați de problematica tineretului contemporan. Inițiative — izolate — au existat. (A existat și mult «balast», dar, așa cum am promis, încerc, măcar acum, o dată, la ceasul de speranțe al schimbului de ștafetă dintre ani — tentativă neizbutită după cum se cam vede — să fac abstracție de el). Dar filme despre **esența** vieții actuale lipsesc. Or, îndeosebi pe acest teritoriu, al unei problematice pasionante, cu întrebări și răspunsuri de mari profunzimi etice și spirituale, se cere dusă principala «bătălie pentru calitate». Ne-o dovedesc, dacă dăm o raită prin istoria filmului, toate marile cinematografii ale lumii. Ne-o impune, revenind «acasă», **Prezentul**.

Călin CĂLIMAN

O GALAXIE ÎN

Niciunul dintre cei pe care astăzi îi expediem dedesubtul formulei «absolvent» nu și-a început cariera provocând nu știu ce revoluții formale și niciunul nu s-a dovedit a fi încă Einsteinul cinematografului. Au parcurs cu toții necesara școală a eseului și a reportajului în care au învățat ce înseamnă densitatea și conciziunea, organizarea riguroasă a unui discurs. Există însă lucruri pe care nu le poți învăța și nici fura de la nimeni. Și această sumă de lucruri mai greu de cuprins între paranteze fac posibile diferențele dintre tinerii creatori. O groază de argumente, mai mult sau mai puțin plictisitoare, cu care se pot justifica afirmații vagi de tipul: «cutare este talentat», «cutare știe meserie», «cutare este sensibil», dar niciunul serios care să te facă să te îndoiești că cel puțin zece din băieții acestor două promoții pot

*Trebuie
să iau argumentul
din trecut
ca
să pot privi
în viitor*

face un film în toată puterea cuvintului.

Îmi este greu să stabilesc constantele de stil ale vreunuia dintre ei, deși preferințele pentru anumite teme sau pentru anumite mijloace de expresie ar constitui indicii aproape suficiente și necesare.

**Nimic nu se naște
din senin**

Un film de condiții de școală, trebuind să fie o poveste cu cap și coadă, care să nu depășească o anumită durată, nu se poate impune decât dacă are o scriitură clară și inteligibilă, dacă ceea ce spune este cu adevărat demn de a te face să rămii cu privirea îndreptată într-o singură direcție, de a te face să descoperi ceva.

Cei patru regizori care au semnat «Apa, ca un bivol negru»

Andrei Cătălin Băleanu

Petre Bokor

Dan Pița

Mircea Veroiu

FORMARE

film
românesc

«Apa ca un bivol negru»

Tentația gloriei, a succesului, dar și riscurile înșingurării, ale uscăciunii, lupta individului cu sine sînt tot atîtea motive care au făcut ca filmul lui Costin Azimioară, «Manechinul și fata» (văzut la festivalurile de tineret de la Locarno, Mannheim, Amster-

dam și ceva mai puțin la București) să fie considerat ca o peliculă capabilă să concentreze experiențele contradictorii ale generației sale. «Fata morgana», la un an distanță, venea să completeze eseul destul de incifrat al «Manechinului». Mai uman,

mai puțin prețios în plastica imaginii, filmul descoperea cu precizie un adevăr cunoscut. Nimic nu se naște din senin. Dacă cei doi tineri, personaje centrale ale acestui film, trebuie să sfîrșească grotesc, este pentru că nu lumea este așezată cu susul în jos, așa cum

o văd ei, ci pentru că ei sînt cei ce o privesc stînd cu capul în jos și cu picioarele fluturînd în vînt. Dens și agreabil, microeseul lui Azimioară prezintă exemplare umane izolate, ridicole prin minoritate și grotești prin unicitate. Îmi place deviza

film românesc...

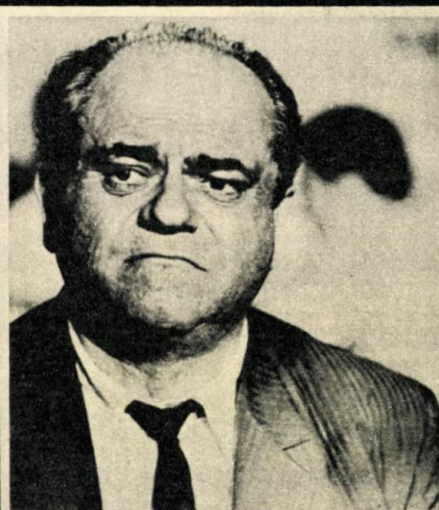
ășezată deasupra filmului lui Azimioară, deviză care pare învechită: «Idolii au murit. Nici o iluzie. Numai adevărul».

Idei în imagini

Expresia este totdeauna afectivă, s-a spus. Cea cinematografică nu este niciodată pur metaforică ci totodată directă. «Secvența 17», realizat de Timotei Ursu ca prim film pe 35 de mm, venea să confirme adevărul de mai sus ce poate părea plat și livresc. Și pentru că genul scurt este prin excelență aforistic, cred că de abia «Vinătoarea» corespunde dezișderatelor genului. Filmul pare o tabletă asemănătoare cu cele pe care ni le oferă în fiecare săptămână Geo Bogza în Contemporanul. Un om este urmărit întreaga sa viață. Când urmăritorii reușesc să-l ajungă, când el, omul, este deja la vîrsta bătrîneții, se constată că de fapt ei, urmăritorii, căutau pe altcineva.

Idei în imagini, peliculele lui Andrei Cătălin Băleanu, subsumate acestui postulat, pot fi considerate ca iconoclaste. «Beatnic-ul», deși primul din seria celor trei povestiri cinematografice, îl caracterizează cel mai exact. Autorul este împotriva aparențelor, conveniențelor și falselor pudori.

Cum niciodată nu am văzut de unul singur filmele de examen, cum nu se pot evita discuțiile pro sau contra chiar și între viitori filmologi «doc-ti», «pricepuți la toate» și mai ales la cinema, cum mi s-a cam făcut lehamite de considerațiile despre stilul «filmului de autor», cred că sinceritatea este condiția «si-ne qua non» a filmului de autor. Acesta este și motivul pentru care susțin că toate mini-filmele acestor tineri sînt în primul rînd filme de

Ștefan Ciobolărașu,

Nina Zăinescu,

eroii lui Șerban Creangă din «Așteptarea»

...și din «Căldura» (Nicolae Wolcz și Vladimir Găitan)

autor. Nu aș vrea să divaghez, dar mă simt obligat de nu știu ce vocație didactică să reamintesc acelor care au văzut în pilulele cinematografice ale lui Mircea Veroiu numai corectitudine și «meserie» că, deși cinema-ul este limbaj și reprezentare tot-

odată, prima și universală înțelegere a lui stă în reprezentare.

Dacă cinematograful osîndește prin însăși natura lui tot ce este fix și terminat, nu pot să fiu îndrăgostit cu adevărat decît de acele filme în care nu se întîmplă nimic

deosebit, în care totul se petrece firesc și autentic. Din această ne semnificativă cauză mi-au plăcut cele două «fragmente» ale lui Dan Pița. Iubesc «După amiază banală» și «Viața în roz», ca și cum eu le-aș fi făcut. Rămîne de necontestat faptul că drama-

O galaxie în formare

tismul nu trebuie căutat, că el nu cere situații excepționale, că el există în orice fapt anonim, că se poate naște din orice.

Chiar dacă nu toate ecranizările acestor regizori au fost la înălțimea modelelor care le-au inspirat, sînt cîteva care pot fi supuse exegezei. «Sahara» și «Ceremonie albastră» ale lui Constantin Vaeni rămîn realizări de o factură poetică aparte, în nota acelei întâmplătoare și tragice întâlniri dintre tinerețe și moarte, dintre dragoste și și neînțelegere, specifică prozei lui D.R. Popescu. Aștept să revăd în viitoarele filme ale lui aceeași întâlnire dintre tragism și tandrețe lirică, aceeași puritate adolescentă.

Distincția e încă greu de făcut

Acum cîtăva vreme revăzînd parabola Adei Pistiner, după o schiță a lui Vulpescu «Dictatorul și supusul său», m-a surprins nu filmul fostei

mele colege, ci sensul nou pe care pelicula îl adăuga modelului inițial. Se pare că cine susținea că trebuie să vezi de mai multe ori ca să poți afirma odată, avea dreptate. La sentimentul inițial, manifest, al sufocării provocate de teroare, luciditatea Adei Pistiner alături, prin intermediul imaginii concrete, o analiză viguroasă a universurilor concentraționale, absurde, a stărilor ce se refuză, în mod obișnuit, percepției empirice. Masivitatea și mai ales fluenta ecranizării lui Nicolae Oprițescu, «Negostina», mă făceau să-mi doresc ca la aceeași recentă vizionare să asiste și cîrtitorii, cei care se grăbesc să scufunde vapoarele, înainte ca ele să fi fost construite, cum spune Fănuș Neagu.

Pentru cei ce își spun că sub raportul diversității, producțiile de institut nu prea au ce oferi, țin să le aduc aminte că acel nume de caricaturist, Petre Bokor, cu care s-au obișnuit din revista «Ur-

zica», este un talentat regizor. Comediile lui, «Concert pentru cameră de hotel», «Fredonînd un recviem», dovedesc nu numai un elevat gust în realizarea comicului cvasi-grotesc și o matură îndemînare în realizarea unui gen care nu prea abundă în capodopere de proveniență autohtonă, ci un talent născut pentru a realiza un lanț de gaguri capabile să ne facă să rîdem sănătos.

Am vorbit aici despre filmele de institut ale cîtorva dintre absolvenții anilor '69-'70 și îmi pare rău, pentru că a-i discuta în funcție de ceea ce au lucrat cu 3-4 ani în urmă înseamnă a-i prezenta într-o ipostază, deși favorabilă, demult depășită. Între timp, ei au devenit regizori, personalități independente, pe deplin formate și a-i numi la nesfîrșit «absolvenți» este cel puțin anacronic. Acesta este motivul care m-a făcut să nu-i mai pomenesc aici pe Radu Gabrea, Șerban Creangă sau Mircea Moldovan. Fil-

mele lor au și ajuns la public, au ocupat pagini întregi din cotidiane sau din revistele de specialitate, deci se recomandă singuri. Aș fi preferat desigur să vorbesc despre Timotei Ursu sau Dan Pița și Mircea Veroiu legat de «Orele zborului» și de «Munții noștri aur poartă», dar amîndouă filmele sînt încă pe platouri. Cît despre «Apa ca un bivoli negru», semnătura colectivă pe care o poartă, îngreunează distincția între personalități.

De aceea am fost nevoit să vorbesc despre viitor cu argumentele trecutului. Dar sinceritatea și profunzimea, aderența la tot ceea ce este nou și înaintat, trebuie să ducă inevitabil la gîndul că vîrsta la care absolventul încheie institutul nu este vîrsta uceniciei, ci cea a unui artist format, gata să intre în lupta pentru afirmarea unui film de calitate artistică, ideologică, educativă.

Iulian Georgescu

Două cupluri din filmul «Frații»

Ilarion Ciobanu și Emanoil Petruț

Ștefan Mihăilescu-Brăila și Draga Olteanu

„Opriti planeta,

Atitudinea publicului cinofil — precum se știe și se reafirmă periodic — evoluează, se modifică în raport cu exigențele sociale și suferă influențe profunde din confruntarea cu mijloacele audio-vizuale și mediile de comunicare în masă: televiziunea, radio, presa, publicitatea, etc. Trăim, potrivit unei expresii a informaticienilor, în «Zodia efemerului».

Succesul sau insuccesul unei pelicule este atribuit astăzi nu numai valorii în sine a actului de creație, ci în mare măsură și acordului sau dezacordului care intervine între *emittătorul* de artă (artistul) și *receptorul* mesajului artistic (spectatorul). S-a mers pînă acolo, exagerîndu-se desigur, încît pictorul Robert Rauschenberg declara nu demult: «doresc să-l fac pe spectator răspunzător de arta pe care o contemplă. Odinioară, artistul eram eu; acum, spectatorul este cel care realizează tabloul și nu subsemnatul».

În acest climat care s-a stabilit în zona dintre știință și artă, a devenit aproape o modă să se discute, din ce în ce mai insistent, despre necesitatea ca publicul să fie cunoscut, testat și investigat, spre a-i surprinde comportamentul, psihologia, preferințele față de film, în raport cu nevoile sale spirituale, cu scopul de a-i defini «acel ceva», care, printr-o foarte generală generalitate (și nu comit nici un pleonasm aici) se numește gust.

Testarea gustului presupune în primul rînd metodă; și, deși s-au întreprins acțiuni inteligente și pline de bune intenții de a dialoga cu publicul, ceea ce se reproșează cîteodată anchetelor este tocmai lipsa de metodă, subiectivismul în abordarea diferitelor categorii de spectatori și, nu a rareori, interpretarea eronată sau tendențioasă a datelor

vreau să cobor..

colectate.

Problema este, evident, foarte vastă și faptul că înseși anchetele și sondajele formează la rândul lor preocuparea sociologilor este o indicație suficientă că merită toată atenția, că o cunoaștere a fenomenelor sociale este la fel de anevoioasă ca și cunoașterea de sine. Pentru că societatea se «psihanalizează» cu dificultate chiar atunci când știința și metoda își dau mina spre a face să progreseze cercetarea. Dacă am folosit termenii tehnici de emițător și receptor de artă, am făcut-o intenționat, pentru a atrage atenția că într-un domeniu cu totul străin cri-

caracterizarea și calitatea transmiterii de informații în tehnica comunicațiilor. Cu timpul ea s-a dezvoltat într-o veritabilă știință cu aplicații în cibernetică, automatizare, zborul rachetelor, pe scurt, în revoluția tehnicii și tehnologiei moderne.

Teoria informațiilor studiază transmiterea, memorarea și prelucrarea informațiilor, asta o știe toată lumea. Dar care e legătura ei cu arta? Pentru ea spectatorul de film nu este altceva decât un sistem care percepe prin ecran informații vizuale și acustice cu ajutorul organelor sale de simț, le transmite centrilor nervoși și creierului, pre-

ta are semnificația unui dezacord în sistemul de transmitere a informației de la emițător la receptor. În cazul filmului, teoria informațiilor și-a propus să analizeze și să măsoare cantitativ, cu ajutorul calculatoarelor electronice, cum se face transferul de informații de la ecran la spectator, ce modificări intervin între percepția de trăire a operei cinematografice (iluzie a realității obținută prin mijloace tehnice) și procesul natural de percepție și, plecând de aici, care sînt perturbațiile ce intervin și de care artistul trebuie să țină seama în ordinea comunicării lui cu spectatorul.

Examinatorul electronic

Fără false iluzii, teoria își are limitele ei. Ea n-a reușit să evalueze decât structuri și reacții, nu și subtilitatea emoției artistice. În domeniul muzicii, de exemplu, informaticienii, întruniți recent într-un congres la San Francisco au stabilit, pe baza informațiilor auditive transmise pe un interval de timp dat, că muzicienii de astăzi interpretează operele lui Mozart, Bach și Haydn într-un ritm mai rapid decât în epoca în care au fost compuse. Autorul «Flautului fermecat» este astăzi categorisit drept autor de muzică sincopată, iar Schubert, Mendelsohn Bartholdy și Schumann, interogați de un calculator electronic, n-au trecut examenul «sub raportul eficienței emoționale și estetice».

Va reuși oare teoria informațiilor să rezolve problema cheie a calității emoțional-artistice? Nimeni nu știe, deși specialiștii manifestă optimism. Deocamdată, se fac studii și se întocmesc statistici. Revenind la film, teoria informațiilor concepe omul ca pe un organism adaptat lumii senzoriale; pe baza experienței de viață, el

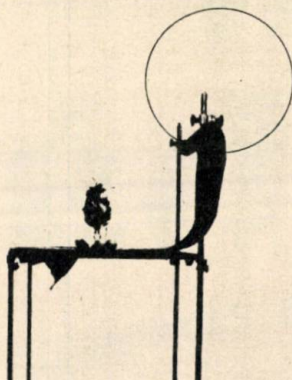
este bombardat cu semnale prezvizibile (foșnetul pădurii, verdele cîmpiei, clipocitul apei etc), își face presupuneri pentru semnale ce pot să urmeze. Aceste presupuneri referitoare la semnalele probabile fac ca omul să fie definit statistic ca un «model» de așteptare. Când modelul primește un semnal neașteptat, deci un semnal cu valoare informațională ridicată, se produce o *perturbare* a ordinii interne și automat apare reacția sau emoția.

Spectatorul plictisit de moarte la un film, fie că finalul este previzibil după prima bobină, fie că montajul este lent, fie că acțiunea nu interesează, fie, fie..., să știe de acum încolo că, în virtutea teoriei cu pricina, El-Modelul, nu primește semnale cu valoare informațională importantă și, ca atare, rămîne într-o «lungă așteptare», care nu justifică nici deranjul, nici banii și nici timpul pierdut.

Oricum, teoria informației trebuie luată în serios. Ea are șansa să devină un instrument prețios în studiul spectatorului și al publicului. Într-un fel, teoria informațiilor este prima tentativă când matematica își propune să măsoare, prin cifre și mașini de calcul, temperatura, tensiunea și metabolismul emoțiilor artistice ale spiritului uman.

Pe moment însă criticii de film pot fi liniștiți, fiindcă ordinatoarele sînt încă departe de a judeca «cu competență» opera de artă. Dar, dacă într-un viitor oarecare se va ajunge pînă acolo încît calculatoarele electronice să califice filmele cu una sau mai multe stelute, atunci criticului de film nu-i va rămîne decât ipoteza unei hotărîri supreme ce rimează cu titlul unei comedii muzicale jucate cu mult succes la Londra și New York: «Opriți planeta, vreau să cobor».

Constantin PIVNICERU

ticii de specialitate a apărut și cîștigă teren concepția potrivit căreia procesele intime de trăire artistică pot fi studiate matematic cu ajutorul teoriei informațiilor.

Artă și informatică

Nu este aici locul și nici cazul să dezbatem în prag de An Nou subtilitățile teoriei informațiilor, deși sînt convins că termenii au ajuns destul de familiari, ei circulînd aproape în toate publicațiile indiferent de specificul și destinația lor. Important este să-i surprindem esența și virtuala ei legătură cu fenomenul artistic și psihologia percepției.

Teoria este mai veche și la începuturile ei se ocupa cu

lucrează informațiile și determină diferite reacții ale organismului, precum și stări de spirit. Ce înseamnă pentru individ culoarea galben dacă nu înregistrarea unei excitații de lumină de o anumită lungime de undă, transformarea ei de către nervul optic într-un impuls bioelectric ce se propagă cu o viteză de 30 000 cm/sec. și prelucrarea informației de către creier în senzația de culoare, care este o stare interioară ce ține de psihologia percepției?

Evident, analogia dintre tehnica comunicațiilor și reacțiile psihologice este primitivă, dar ea constituie premiza pentru analiza cantitativă a procesului de percepție. Neînțelegerea operei de ar-

O artă care răspunde la întrebări

*Cinematograful țărilor socialiste
cultivă răspunderea
față de destinul omului,
al societății și al ideilor înalte*

O privire, fie și fugară, sub
semnul «turului de orizont»,
aruncată peste ecranele și
platourile țărilor socialiste
din acest 1971, ne întărește
sentimentul de prețuire față
de un cinematograf care,
mai presus de orice, cultivă
răspunderea față de destinul
omului, al societății și al ideilor

înalte. Fiecare panoramic
al fiecărei țări are, bine-
înțeles, culorile sale aparte,
dar ele se întâlnesc în zona
profundă a artei socialiste.
Artă care înțelege să-și îm-
plinească rosturile sale ma-
jore, fiind un factor dinamic
și emoționant de activizare a
conștiințelor.

În prim-plan: tinerețea

Dintr-o producție totdeauna bogată și diversificată, încercăm să desprindem câteva virfuri. O caracteristică generală, care se impune de la primul contact cu filmul sovietic al acestui an, este

greutatea covârșitoare pe care o are creația inspirată de actualitate.

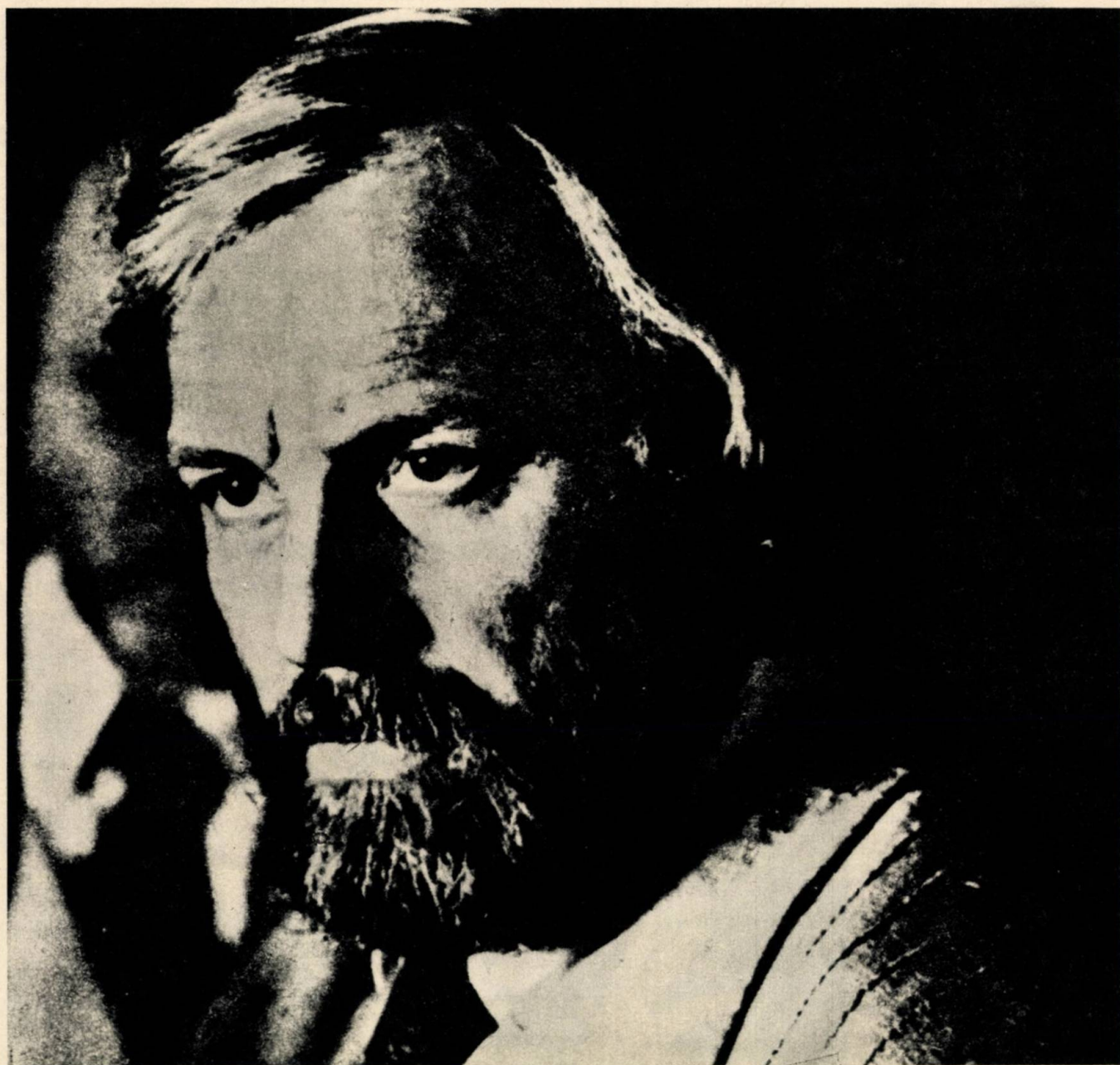
Aș începe dificila operație de desprindere a unui titlu sau altuia cu *«Gara bielorusă»* al tinărului Andrei Smirnov, vibrantă și delicată incursiune în viața unor oameni pe care i-a apropiat cîndva războiul, pe care i-a despărțit apoi existența individuală.

Patru prieteni se reîntînesc după ani de zile, după ce fiecare și-a împlinit destinul în felul lui: unii s-au reali-

zat în chip strălucitor, au cunoscut succesul, gloria, chiar infatuarea nedorită, alții duc un trai anonim dar nu mai puțin util celor din jur. Este remarcabilă finețea și precizia cu care proaspătul cineașt evidențiază frumusețea adevărilor simple, fundamentale: foștii prieteni se regăsesc pe deplin în momentul în care renunță la orgoliile efemere, în clipa în care poziția socială a fiecăruia nu mai este o barieră sau un prilej de inhibare.

Însemnele ei exterioare dispar pentru a lăsa loc recității autenticității, simplității și generozității care dau măsura interioară unică atât a directorului de întreprindere, cât și a scriitorului, a mecanicului și a infirmierei, adunați la un loc de micile întâmplări ale vieții de zi cu zi.

Un loc aparte în producția sovietică a acestui an l-a ocupat filmul dedicat tinerețului. Apelînd la toate modalitățile de creație, de la

Frumusețea adevărilor clasice («Unchiul Vania»)

filmul poetic la comedia senină ori la dezbateră tonică, regizori aparținând tinerelor generații de cinești propun, fără gesturi didactice, modele de conduită, tipologii în care se pot recunoaște cei care se află în pragul asumării primelor responsabilități, cei care fac cunoștință cu primele contradicții ce însoțesc procesele dialectice, viața însăși.

«*În trecere prin Moscova*» este o nouă «baladă a soldatului», o altă invitație care, cu toate că nu atinge perfecțiunea artistică a lui Ciuhrai, găsește ecou în rîndurile tuturor acelora care știu că a respecta sensibilitatea, demnitatea tovarășilor tăi, este una din normele de aur ale eticii socialiste.

Tînărul erou al acestui film, ca și cel al comediei «*Cele șapte logodnice ale soldatului Zbruev*», ori ale dezbaterii intitulate chiar «*Tineri*», trimite către colegii lor de generație un mesaj optimist — fermecător în detaliile sale — al unei existențe sănătoase în care principalul element de justificare umană este munca inimoasă și bine făcută printre ai tăi și pentru ai tăi.

Rezonanțele războiului care a răvășit destine omenști străbat dureros în filme precum «*O întâmplare cu Polînin*» sau «*Rezonanțele trecutului*». Iuri Ozerov și-a continuat și el în 1971 monumentală evocare a Eliberării, terminînd ultimele două serii din «*Bătălia pentru Berlin*» și «*Ultimul asalt*», ce ating ca dimensiuni, dramatism și patos înalta tensiune din primele episoade. Istoria, de data aceasta cea a Revoluției cu exemplarele ei lecții de umanism și sacrificiu, se face prezentă și în filmul veteranului Iosif Heifiț, «*Salut, Maria*» — povestea destinului de luptă al unei femei —, în «*Înima Rusiei*» sau «*Trimișii vesniciei*». Atrage atenția, acest din urmă film, prin căldura și firescul cu care evocă grija statului sovietic, încă din primele sale zile de

existență, față de marile valori ale artei universale. «Trimișii» nu sînt altceva decît capodoperele Ermitaj-ului, ocrotite cu prețul unor grele sacrificii.

Una din realizările de prestigiu ale cinematografului sovietic din ultima vreme este, fără îndoială, recenta ecranizare a lui Andrei Mihalkov-Konciolovski după «Unchiul Vania». Cunoscut spectatorilor noștri dintr-o altă adaptare cinematografică, «Un

cuib de nobili», Konciolovski înfăptuiește un miracol, cu o carte în mînă, pentru a doua oară. Cinematograful — în general — se poate lăuda cu multe, «fotografierea gîndului» a ajuns o monedă destul de mărunță, dar rar am privit cu cutremurare, cu stropi de sudoare pe frunte, cum cîteva vieți se înăbușă încetul cu încetul într-o cameră cu ferestrele deschise, rareori am văzut zăpușeala așa cum alții văd idei. Con-

știința inutilității, a zădărniciiei oricărei așteptări într-o societate ostilă omului, cum a fost cea reflectată de opera lui Cehov, capătă în acest film dimensiuni cinematografice coplesitoare. Mîna dreaptă a cineastului, în cazul ecranizării de față interpretul unchiului Vania, actorul Innokenti Smoktunovski, declanșează încă o dată toate resorturile unui talent pe care, nu mă sfiesc să-l numesc de-a dreptul genial.

Sonia din «Unchiul Vania»: Irina Kupcenko

Frumusețea adevărurilor contemporane («Îndrăgostiții») ▲

▼ Frumusețea adevărurilor fundamentale («Gara Bieloruse»)

Privire lucidă asupra morții («Mestecănișul»)

R.P. POLONĂ

Despre viață și moarte

1971 a adus cineaștilor polonezi recunoașteri susținute ale eforturilor creatoare, ale căutărilor angajate și atât de specifice ce au caracterizat întotdeauna cinematografia țării prietene. Reamintim că la Festivalul internațional de la Moscova, din acest an, unul din marile premii a revenit lui Andrzej Wajda (artistul a cărui poftă de muncă din ultima vreme nu este ajunsă din urmă decît de marele său talent): «Mestecănișul» — care are drept punct de pornire una dintre cele mai frumoase nuvele ale scriitorului Jarosław Iwaszkiewicz. Meditație elegiacă asupra vieții și morții, asupra destinului omului, ființa născută să zboare, nu să-și jelească trecătoarele nefericiri, atinge în această ultimă creație wajdiană proporții de o intensitate rar întâlnită. Eliberarea de sub obsesia morții este un proces tenace — chinuitor fără îndoială, dar care înobilează ființa — iată pledoaria esențializată a unuia dintre marii artiști ai epocii noastre. Daniel Olbrychski, protagonistul, a cucerit și el premiul de interpretare. Un nume care a urcat încă o treaptă solidă în acest an este cel al lui Krzysztof Zanussi, autor complet, din familia neliniștitilor, pentru care cinematograful este un instrument de investigație psihologică ce trebuie mînuit fără rețineri, dar cu maximă responsabilitate. «Viață de familie» aduce în discuție atitudinea față de realitatea înconjurătoare, față de conflictele ei deschise sau doar bănuite. Filmul pro-

Privire lucidă asupra istoriei («Copernic»)

pune — uneori cu neîndurare — luciditatea și intransigența noastră, ori de cîte ori oamenii se închid în carapacea egoismului și indiferenței, bine drapată în vâlurile unui trai comod, înșelător.

Dintre filmele care au completat armonios peisajul cinematografului polonez în acest an, au atras atenția poetul «Apel» al tinărului Wojciech Solarz. Comunicarea cu natura, leagănul atîtor a-linări de doruri și necazuri, revine în această creație (excelent filmată de Wiesław Rutowicz, operatorul de pe genericul «Intrusei») cu o forță încărcată de semnificații; adăuga apoi «Cardiograma» lui Roman Zaluski și «Cine mai crede în berze» de Jerzy Stefan Stawinski, pentru sinceritatea cu care tinerii lor eroi își caută acel drum din viață în care să nu se întilnească cu minciuna și compromisul.

Ecourile războiului, ale dramelor și jertfelor sale imposibil de uitat se fac simțite în filme precum: «Meridianul zero» (scenariul — Aleksander Scibor Rylski, regia — Waldemar Podgorski), «Legenda» (un înduioșător omagiu adus de Sylwester Checinski tuturor «copiilor războiului», tuturor acelorora cărora le-au fost răpite tandrețea și căldura vîrstelor în floare), «Cursa» (regia — Andrzej Piotrowski), «Încă se mai aude nechezatul cailor» — reconstituire a campaniei din septembrie 1939, întreprinsă de către Mieczysław Waskowski cu un ascutit simț al documentului de epocă.

Un surîs aparte, inviorător, l-au adus cîteva comedii pline de fantezie, inspirate din teme de actualitate, dintre care citez «Un milion pentru Laura» (regia — Hieronym Przybyl) și «Urăsc zilele de luni» al lui Tadeusz Chmielewski.

La ora la care încredințăm tiparului aceste rînduri sînt aproape gata alte cîteva realizări în care cinematograful polonez își pune speranțe

Privire lucidă asupra vieții («Viață de familie»)

deosebite: «Copernic», film portret, film-meditație, de proporții vaste, închinat marelui savant și umanist. Cuplul de cineaști Ewa și Czesław Petelski și-au propus să lase cîmp liber de acțiune dezbaterii mereu actuale asupra datoriei omului de geniu, asupra răspunderii sale

în fața societății și a dificultății de a îndura asperitatea unei condiții umane ieșite din comun. Tot în ordinea viitoarelor premiere înserăm aici două filme așteptate cu îndreptătit interes: «În deșert și în junglă» — adaptare pentru ecran după o năvelă de Sienkiewicz, întreprinsă

de Władysław Slesiki, un autentic poet al imaginii (este autorul frumosului film «Nisipuri mișcătoare» care a rulat la noi sub titlul «Intrusa») și «Cînd prea depărte, cînd prea aproape», în care cineaștul — scriitor Tadeusz Konwicki reia una din temele patetice ale cinematografului po-

loneze: punerea de acord a destinului individual cu cel istoric, necesitatea înțelegerii dialecticii sociale cît nu este prea tîrziu. În acest film se vor înfrunta doi dintre cei mai valoroși actori ai generației de mijloc: Andrzej Lapicki și Gustaw Holoubek.

R.S.F. IUGOSLAVIA

Monografia contemporaneității

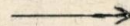
Cinematografia iugoslavă, una dintre cele mai dinamice din Europa, a dovedit și în acest an aplecarea sa con-

stantă către problemele majore ale societății, antrenarea spectatorului în pătrunderea semnificațiilor unei realități bogate. Nu este lipsit de interes să notăm, încă din capul locului, că majoritatea creațiilor ce au îmbogățit patrimoniul producției naționale pe 1971 sînt filme care militează răspicat — într-o foarte întinsă gamă de modalități artistice — pentru o etică a răspunderii și cura-

jului într-o societate cu înalte coordonate morale. «Rolul familiei mele într-o lume revoluționară» se intitulează filmul lui Bata Cengić care urmărește cu un ochi ager evoluția generației ce și-a petrecut adolescența în anii războiului. Și-a ținut aceasta făgăduințele? Cît de repede a obosit? Cîți dintre tinerii de atunci s-au lăsat seduși de ispită unui confort sufletec? Iată cîteva dintre în-

trebările lansate de acest film. La Festivalul de la Pola au fost răsplătite filmele lui Kreso Golik, «Cine nu vrea să gîndescă» și Tonci Vrdoljak, «În pădure mai sînt copaci verzi», pentru pasiunea cu care confruntă actele esențiale prin care individul își definește atitudinea față de societatea și timpul cărora aparține. Cineastul Vrdoljak mărturisea că nu-și poate imagina un film ale cărui cre-

Monografia primăverii neliniștite («Primăvara în agonie»)

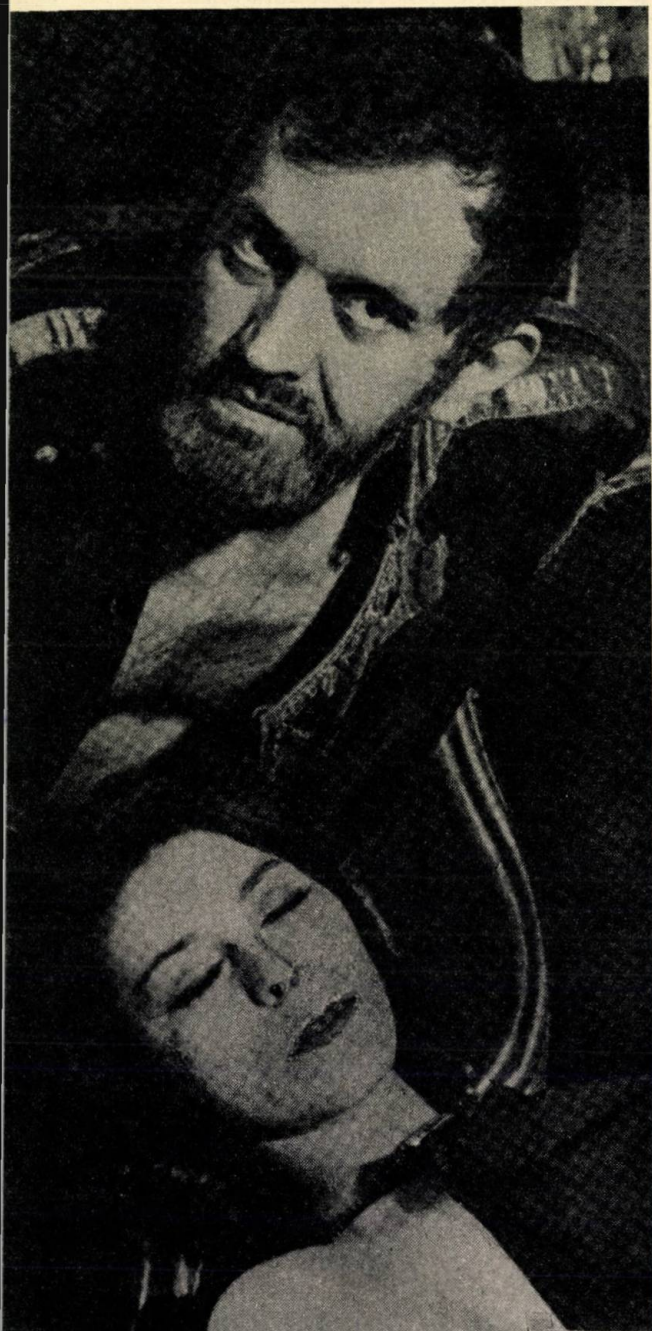
zuri morale să nu fie exemplare. Se pare că de aceeași părere sint și colegii săi de meserie, regizorii Zivojin Zika-Pavlović, Miroslav Krleža, Bostjan Hladnik, Miroslav Antić, Zvonimir Berković,

Zdravka Randić, Stevan Petrović, ale căror filme recente răspund aceluiași comandament: «Recoltă roșie», «Drumul spre paradis», «Mascarada», «Cu dracul la micul dejun», «Pe urmele

unui accident», «Rămășag», «Primăvara în agonie» pot fi oricând incluse într-o monografie a contemporaneității. Iubitorii filmului așteaptă ca și ultimul film al lui Aleksandr Petrović (autorul «Ți-

ganilor fericiți»), «Maestrul și Margareta» (o poveste cu aluzii la mitul faustic) să fie un prilej de satisfacții. Deocamdată, Aleksandr Petrović se mai află pe platouri, după cum tot în mijlocul e-

Monografia singurătății în doi («Drumul spre paradis»)

Monografia singurătății totale («Pe urmele unui accident»)

chipelor de filmare pot fi găsiți și alți cineaști de renume: Purisa Georgevič, Milan Lublić, Nicola Babić.

R.S. CEHOSLOVACĂ

Contemporanul anonim

În deplină continuitate cu ceea ce constituie, de mulți ani, o tradiție a școlii cehoslovace, regizorii de la studiourile Barrandov, Koliba-Bratislava etc. au investigat cu aceeași dăruire universul psihologic al contemporanului anonim, pentru a-i releva reacțiile, comportarea, gândurile din viața cotidiană, banală și cenușie doar la o privire superficială. Ca de obicei, mulți cineaști cehoslovaci preferă să trimită semenilor mai puțin gesturi

de tandrețe și mai degrabă bobîrnace, dacă ne este îngăduit să numim astfel sfichiurile aruncate din vârful unei satire lucide, pline de grijă față de evoluția individului. Iată, bunăoară, noul film al lui Evald Schorm, «Ciini și oameni», trei scheciuri de un realism necrutător, trei micropovestiri tragicogrotești, cu eroi ce-și semnează singuri actul dezumanizării. Mai blîndă, dar nu îngăduitoare, este comedia lui Jaroslav Papousek, «Hogo-fogo Homolka» (continuarea lui «Ecce homo Homolka»), preluat de către noi cu titlul «Duminică în familie»). Și această nouă serie se remarcă prin același dar al observației critice; Papousek are talentul de a dilata momentele — nebăgate de

Satiră binevoitoare («O duminică în familie»)

alții în seamă — în care tentaculele egoismului se profilează în viața cotidiană. Urmor întâlnim și în filmul lui

acest an cu un film ce amintește stăruitor (în fondul său emoțional) de un alt film ce-i aparține: «Zidul înalt».

ții, demnitatea condiției femeii și cauza celor mulți.

În galeria noutăților ecranului cehoslovac trebuie con-

semnat, neapărat, și debutul în regia de lung metraj a celui mai atrăgător actor al țării, Vít Olmer. După citeva

Satiră surizătoare («Hugo, fogo, Homolka»)

Satiră mușcătoare («Ciini și oameni») ►

Jan Schmidt, «Cupa reginei Dolly», dar nu ascuțit, ci mai mult pentru a potența lirismul și duioșia celor trei schițe despre dragoste, realizate după trei nuvele ale scriitorului Vladislav Vancura, «Josefine», «Bozena» și «Isabella». Esența acestui film este concentrată într-una din confesiunile unui erou: «eu știu că numai oamenii pasionați și neobosiți, oamenii care fac orice lucru cu mândrie și demnitate, sînt în stare să aibă o existență armonioasă și la necazuri și la bucurii». Protagonista celor trei schițe este cea care rămîne vedeta numărul unu a filmului cehoslovac, Jana Brejchova.

Unul dintre cei mai îndrăgiți cineaști, Karel Kachyna, a fost prezent pe ecrane în

Recenta creație, intitulată «Voi sări încă odată peste băltoace» (la noi a rulat în toamna aceasta) reia, cu aceeași intensitate și delicatețe motivul copilăriei care se străduiește să nu-și piardă puritatea și încrederea în contact cu asprimea preimpuriei a maturității. Se regăsesc, în acest film, și alte obsesii nobile ale cineastului: prietenia, solidaritatea, comunicarea dincolo de bariera vîrstelor.

Un izbutit film de evocare a unui memorabil trecut de luptă a înscris Vladimir Ceh cu «Cheia»; întregul film se constituie ca un portret, în linii sigure și calde, al unei luptătoare, fostă tovarășă de luptă a lui Iulius Fucik — una dintre nenumăratele eroine care au apărut, cu prețul vie-

încercări în genul scurt, Olmer s-a oprit asupra unei teme propuse de scriitoarea Kristina Vlachova: consecin-

țele uneori catastrofale ale vieții într-o familie dezorganizată. Certitudinea sentimentelor, pe care tinerii cres-

cuți de capul lor o dobîndesc cu greu, este piatra de încercare în complicatul proces de recuperare morală ur-

mărit de Vit Olmer în filmul «Atunci, salut» (un amănunt: distribuția cuprinde numai neprofesioniști).

R.P. BULGARĂ

Dialog între generații

Panoramicul filmului bulgar 1971 acordă cîștig de cauză tot producției de actualitate. Trei sferturi din creațiile recente au punctul de pornire în contemporaneitate, un adevărat record pentru cinematografia bulgară. Pe genericul celor mai multe dintre aceste proaspete pelicule se află înscrise, în calitate de scenarist, numele unor proeminenți scriitori ai țării.

Cîteva filme abordează cu sinceritate problema dialogului dintre generații, subliniind permanența idealurilor într-o societate statornică; astfel sînt «Călătorie cu minie» al regizorului Nikola Korabov și prozatorului Dika Fucegiev (voiajul acesta «minios» este de fapt o incursiune în propria conștiință), «Păsările zboară către noi» al lui Zahari Zandov, «Aricii se nasc fără țepi» de Dimitrie Petrov (pe care l-am și văzut pe ecranele noastre), «Păcătosul necesar» de Borislav Saraliev după un scenariu de Ivan Ostrikov. Atrage atenția, mai ales acest din urmă film, prin tonul pasionat cu care critică tendința și metodele nefericite ale unor părinți în a-și educa copiii să înfrunte chipurile «jungla vieții». Care junglă? întreabă cu hotărîre Saraliev.

Afirmat cu un film de o densitate deosebită, cum a fost «Camera albă», cineastul Metodi Andonov își dovedește încăodată talentul cu «Nimic mai frumos decît vremea proastă», construit pe schema unei pelicule politiste.

După cîteva ani de absență s-a reîntors în cinema-

Simplitatea datoriei («Trei bărbați în rezervă») ▲ ▼ Simplitatea sacrificiului («Poveste din Gerlovo»)

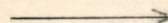

fie Kiril Ilinceț cu «Cercurile dragostei», film-scheci, o baladă închinată eroismului din timpul războiului. Encourile anilor de luptă pătrund și în filmul lui Zacco Heskiya, «Trei bărbați în rezervă», structurat însă ca o

comedie lirică. Istoria, mai apropiată sau mai îndepărtată, este prezentă în filmele «Nu te întoarce» al lui Ludmil Kirkov, «Cîntecul fără sfîrșit» semnat de tînărul regizor Milen Nicolov în colaborare cu scriitorul Nicolai

Haitev, «Poveste din Gerlovo». Titlul din urmă se anunță ca o realizare deosebită: autorul său, Grișa Ostrovski (colaborator la «Ocolul») l-a conceput ca pe o meditație în jurul unor false principii care, după expresia

scenaristului Atanas Slavov, «poluează sufletul omenesc»: inerția, neîncrederea, trădarea, egoismul, teama. Introspecția atinge adîncimi amețitoare în acest film despre care, fără doar și poate, se va mai vorbi.

Simplitatea cotidianului («Călătorie minioasă»)

Pledoarie pentru iubire

Un prestigios premiu la Festivalul de la Cannes '71, premiul FIPRESCI, a răsplătit una dintre cele mai emoționate creații închinată omului: filmul maghiar «Iubire» al lui Karoly Makk (cineast care părea amenințat de stagnare până acum). Presa noastră, spectatorii, și-au spus cuvântul asupra acestei vibrante pledoarii (nici o clipă atinsă de vreo umbră)

1971 a însemnat pentru cinematograful maghiar semnarea actului de liberă trecere în lume a încă câtorva creații valoroase. S-a impus încă o dată atenției — și, ca de obicei, unor pătimase discuții contradictorii — Miklos Jancso, acest statornic filozof pe marginea istoriei, în care vede teatrul celor mai dramatice ciocniri umane. Filmul «Agnus Dei» prelungește tema unică ce străbate aproape toate realizările de până acum ale lui Jancso: meditația asupra condiției umane, pornind de la învățăminte ale unei istorii eliberate de orgoliul nesemnificativ al

Daniel Olbrychsky.

Un film ce a întrunit adeziunea tineretului este «Rupeți cercul» al lui Peter Bacsó care, în prealabil, a întreprins adevărate studii de sociologie în rîndurile tinerilor muncitori: «scenariul — spune regizorul — este cristalizarea finală a unei suite de anchete și conversații desfășurate timp îndelungat. Am încercat să prindem pe viu, cu obiectivitatea sociologului, anumite mișcări interne ale societății noastre actuale, mișcări abia perceptibile din afară. Personajul principal este un reprezentant al noului tip de tînăr muncitor

pe deplin capacitățile».

Tot tinerei generații îi sînt închinată și comediile «Manechina» (regia — Janus Rozsa) și «Un cizmar năstrușnic» de Gyula Gazdog.

«Vreau să fac un film care să respire dragostea pentru viață, bucuria de a trăi» — declara la începutul lui 1971 Zoltan Huszarik și s-a ținut de cuvînt: «Sindbad» (numele eroului mai multor romane și povestiri ale scriitorului Gyula Krudy) ne introduce în universul fascinant al visului și al amintirii. În felul său și filmul «Vise de dragoste» (de asemenea cunoscut spectatorilor noș-

Credința în omenire («Iubire»)

pentru respectarea demnității și personalității umane, pentru întreținerea încrederii nelimitate în puterea adevărului și a rațiunii. Cu o promptitudine rar întâlnită în cercurile organelor de difuzare, acest film a fost proiectat la noi concomitent cu Cannes-ul.

lui «atunci» și «acolo». «Agnus Dei» este o polemică conținută împotriva iraționalismului. Din distribuția acestui film (realizat în colaborare cu scenaristul dintotdeauna al lui Jancso, Gyula Hernadi) face parte și actrița noastră Anna Szeles, precum și actorul polonez

care, prin înalta sa calificare tehnică, atinge condiția intelectualului. Trăim într-o epocă în care aspirațiile individuale ale acestei categorii coincid cu necesitățile noastre economice, iar noua structură economică nu va întîrzia să le ofere posibilitatea de a se exprima și a-și folosi

tri) al lui Marton Kelety, re-compune o lume a visului, cea pe care o purta tot timpul cu el marele Liszt, al cărui chip domină această fragilă evocare.

Credința în artă («Liszt») ▲

▼ Credința în dragoste («Rupeți cercul»)

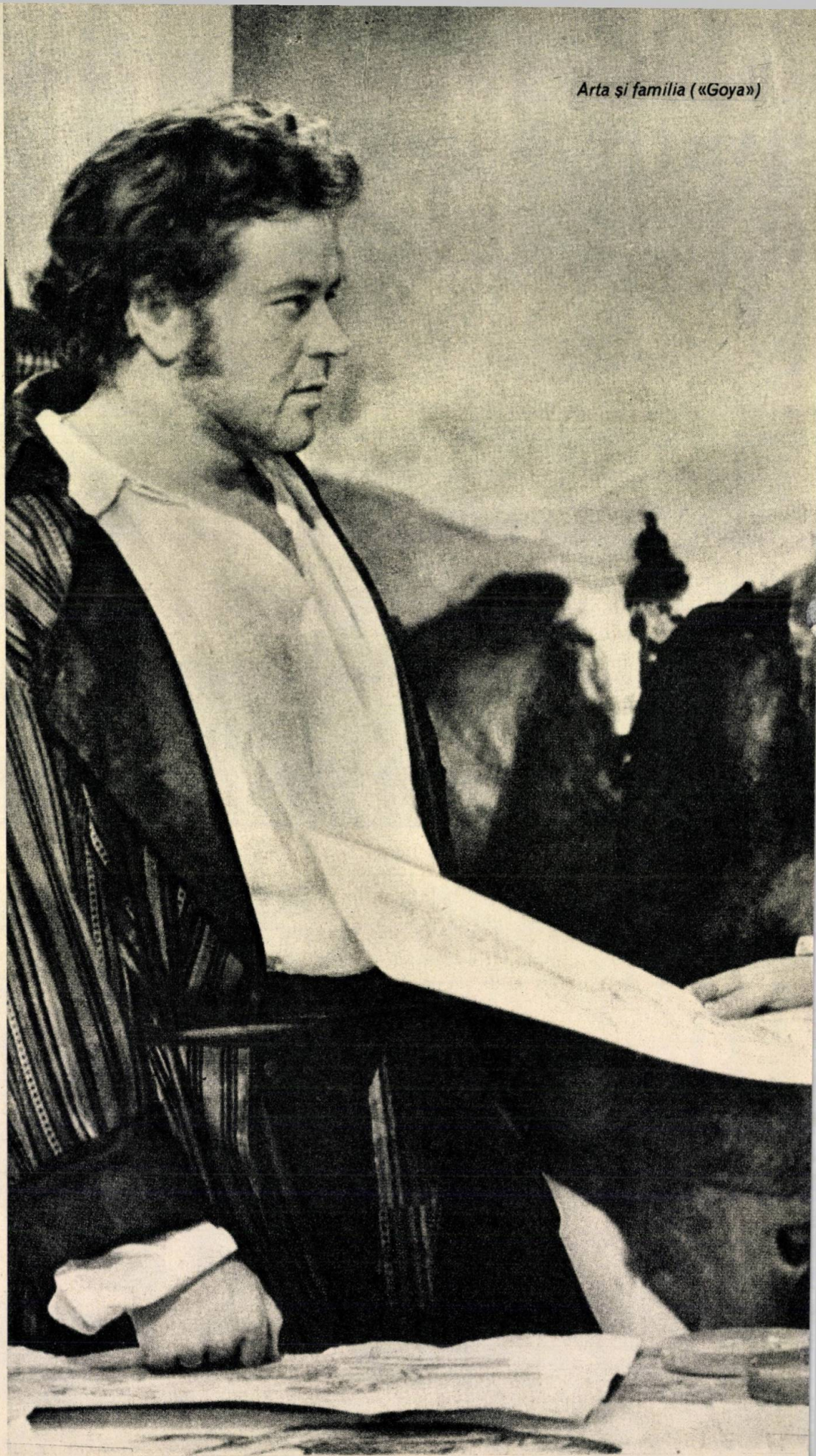
Prietenul nostru, omul

La mijlocul acestui an am aplaudat trecerea prin sălile noastre de cinematograf a unui film cu și despre tineri, de o autentică ținută educativă: «Îl cunoașteți pe Urban?» al regizoarei Ingrid Reschke. Acest Urban pe care-l onorează titlul și pe care-l caută — de la început pînă la sfîrșit eroul — nu este altcineva decît prietenul adevărat, omul pe care oricine ar vrea să-l știe alături, este prezența tonică și pil-duitoare în fața căreia te simți obligat să-ți revizuești gesturile, comportarea, opțiunile, să le confrunți cu trăinicia unui ideal etic în afara căruia nu poate fi conceput rostul în viață. Aceleași crezuri și le propune și filmul «Curaj, dragoste, măsură» al lui J. Veiczi.

Ceea ce părea la început o ambițioasă încercare de ecranizare a cărții lui Feuchtwanger, «Goya», s-a dovedit, în mîinile cineastului Konrad Wolf (sprijinit substanțial de scenaristul bulgar Anghel Wagenstein) o realitate împlinită: adaptarea cinematografică înfrînge limitele unei transpuneri de la roman la carte, își trăiește o viață a sa, aparte, restituie dimensiunile copleșitoare ale marelui artist — pe deplin angajat față de epoca sa — care a fost Goya. De fapt, filmul este o confruntare memorabilă între artistul împovărat de glorie și timpul social-politic căruia îi aparține.

Rolul principal a fost încredințat actorului lituanian Donatas Banionis, iar filmul s-a și confruntat cu publicul pretențios al unor festivaluri ale anului.

Un alt film care îmbină filmul biografic cu cel al patosului etico-politic este «Drapelul roșu», evocare a militantului Karl Liebknecht (regia: Günther Reisch). Protagonist — Horst Schulze. Cea care dă viață Rozei Luxemburg este actrița poloneză Zofia Mrozowska.

R.P. CHINEZĂ

Patosul militant

Filmele țărilor socialiste din Asia au dovedit și în acest an atașamentul cu care sînt întîmpinate, înaltele aprecieri izvorîte din patosul lor militant, din convingerea cu care depun mărturie asupra unor mari transformări sociale, din forța eroismului, abnegației și neînfricării.

Producțiile studiourilor din Pekin, «Detașamentul roșu de femei» (punctat pe ecranul nostru și pentru prima oară la un festival internațional, Venetia) și «Ce este important» realizează sinteze expresive ale unor destine în care se recunosc milioane de ființe, valorifică cu măiestrie tradițiile unei arte plastice și muzicale de aleasă expresivitate.

R.P. MONGOLĂ

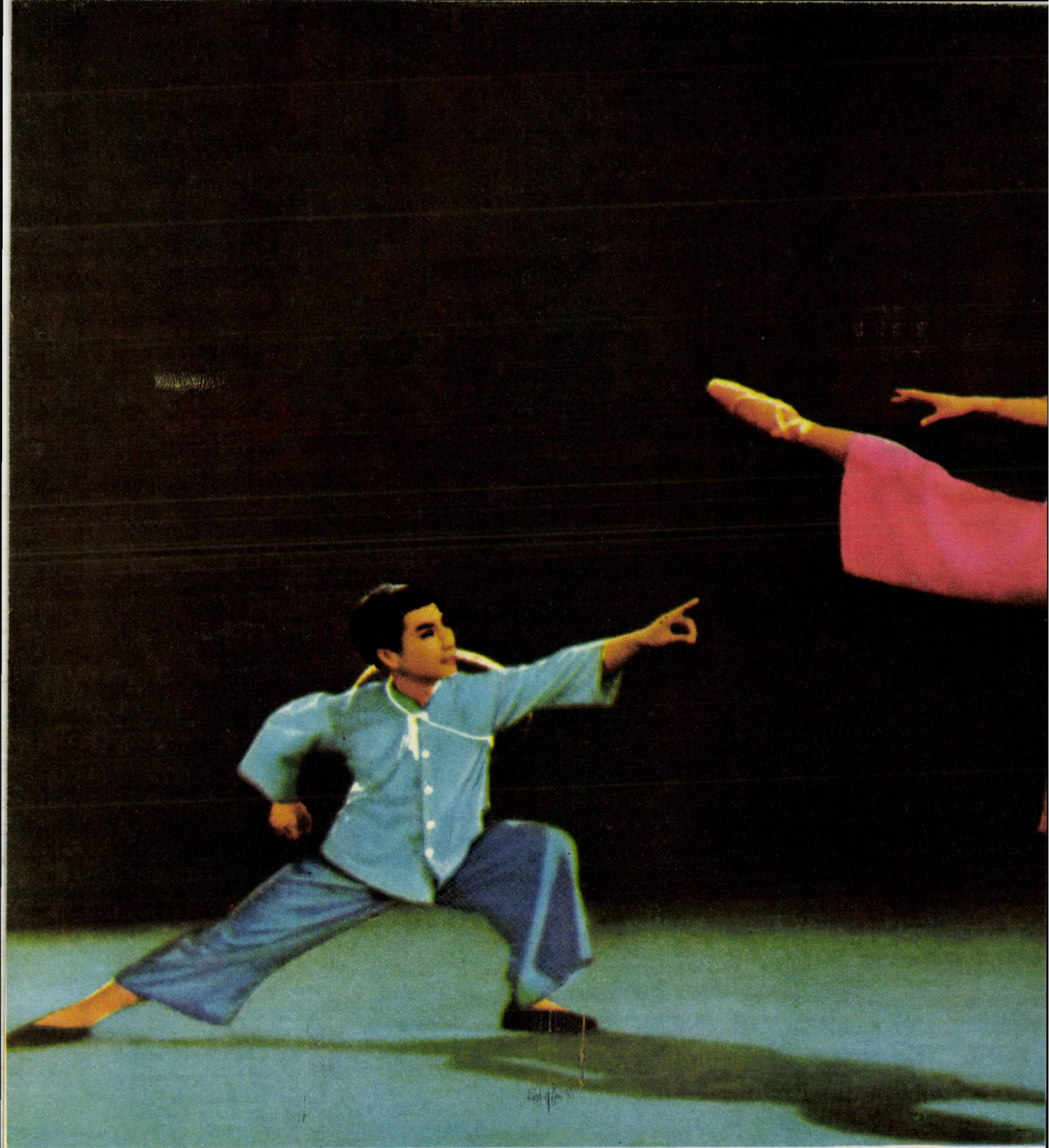
Construcția socialistă

O adevărată performanță înscriu unele din noile filme ale studiourilor din Ulan-Bator (R.P. Mongolă), «Gine-rele», «Împușcături la frontieră», inspirate din realitatea construcției socialiste, producții ce relevă tăria morală a unor oameni care cu ani în urmă au învins greutățile începutului și mentalitățile înapoiate, izbutind să determine schimbări esențiale în existența lor cotidiană.

R.D. VIETNAM

Portretele curajului

Festivalul de la Moscova din acest an a distins filmul «Misiunea tinerei Nhung» (studiourile din Hanoi —, R.D. Vietnam), portret emoționant al curajului și dăruirii de sine, în care se regăsesc toți cei ce aparțin fronturilor de luptă ale poporului vietnamez, atît de greu încercat.

o artă care răspunde

*

Acest tablou care, desigur, nu poate decît să sugereze cîteva linii ale unei dezvoltări artistice impetuoase, va fi adus în fața ochilor noștri, la adevăratele lui proporții, în anul cinematografic ce ne așteaptă. Recolta cea mai proaspătă a creației din țările socialiste conține făgăduința unor întâlniri autentice între iubitorul nostru de film și arta cu care trebuie să-i ieșim în întîmpinare: o artă a răspunderilor majore.

M. MIHAIL.

◀ *Arta și istoria («Detașamentul roșu de femei»)*

la întrebări

DEBUT

A trecut un an de la un eveniment important în viața celei mai noi arte, cinematografia: împlinirea a 75 de ani de existență.

Acum 75 de ani, figura centrală a cinematografiei era inventatorul. I-a urmat operatorul. În fine a venit rîndul divei, al vedetei-idol. A urmat apoi deceniul actorilor, mai bine-zis al acelor actori care se impun spectatorilor prin creații remarcabile. În cele din urmă s-a ajuns la concluzia că figura centrală a noii opere de artă — filmul — este regizorul. La începutul deceniului 8 a sosit rîndul producătorului de a fi discutat și el în prim-plan. Se discută din ce în ce mai frecvent de noul val al producătorilor, preocupați simultan de calitate și de rentabilitate. Nume ca Mag Bodard, Pierre Braunberger, Richard Zanuck, Raymond Danon etc., devin din ce în ce mai cunoscute. Iar Orson Welles, Stanley Kramer, Claude Lelouch, Alain Delon, Jacques Perrin, Kirk Douglas, Maximilian Schell, Macha Méril și mulți alții sînt din ce în ce mai des pomeniți în calitatea lor de producători.

Nu ne propunem de fel, în rîndurile de mai jos, să apreciem în ce măsură calitatea unui film poate fi atribuită semnăturii producătorului. Nici să consemnăm actele de bravură ale unor producători care au lansat genuri sau valuri noi. De pildă, Mag Bodard, unica femeie producător din Franța, este aceea care a avut curajul să-l crediteze pe regizorul Demy cu feeria cîntată «Umbrelele...» sau, recent, tot ea, și tot pe Demy, cu feeria-basm «Pielea de mă-

Despre Juliet Berto vom discuta probabil pe larg

URI '71

gar»; iar noul val maghiar nu se datorește, fără îndoială, numai unor regizori de talent (ca Jancsó de exemplu). Ne vom opri, aşadar, asupra unui singur aspect: tot așa cum știu să-și aleagă regizori de prestigiu și actori de reputație mondială spre a sconta succese sigure, tot așa cum se pricep să lanseze genuri inedite și să protejeze valuri noi, producătorii moderni au și obligația permanentă să reînnoiască distribuțiile, să impună pe ecranele lumii întregi NUME NOI. (Sînt extrem de rare cazurile cînd regizorul poate impune debutanți fără girul producătorului). Și acesta nu e deloc cel mai neînsemnat aspect al profesiei producătorului. E vorba și aici de INTUIȚIE, de FLER, în ultimă instanță, de TALENT. Căci acesta e secretul: producătorul trebuie să aibă talent. Și așa se explică de ce numele producătorului nu mai trece neobservat pe generic. De ce a ajuns în rîndurile creatorilor filmului. De ce a intrat în atenția criticii.

Să exemplificăm cu cîteva debuturi din ultima vreme:

● **Juliet Berto**, debutantă, a fost distribuită de către cunoscutul producător francez Pierre Braunberger ca protagonistă a filmului «La cavale». (Acelasi producător o mai distribuise cu cîteva luni înainte într-un rol episodic al filmului «Eu, tu, ea», alături de Francis Blanche și Bernadette Lafont. Deci, dacă proba a reușit, producătorul a riscat și a distribuit-o într-un rol mare pe Juliet Berto. Iar regia filmului «La cavale» este semnată tot de un debutant: Michel Mitrani. (E drept că Braunberger n-a riscat totul

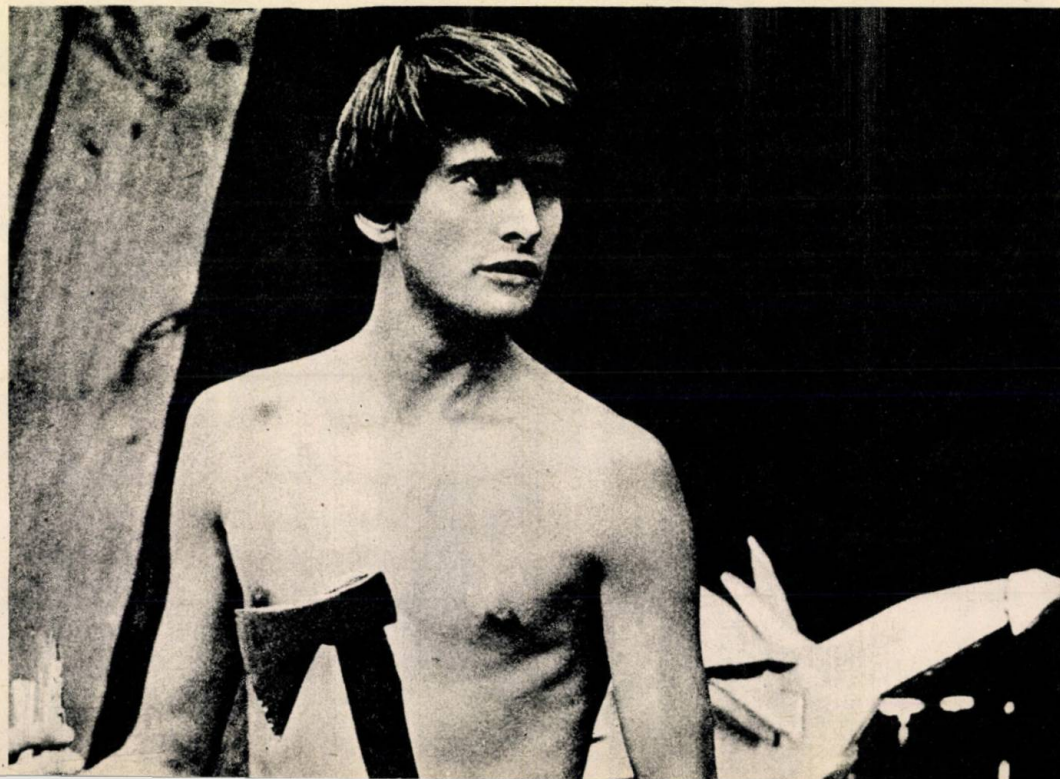

—> Jennifer O'Neil — prototip al noului idol feminin.

Tînăra iugoslavă Neda Arneric este partenera lui Ronet într-un film de Enrico

Olgierd Lukaszewicz — popular și îndrăgit în doi ani

pe o carte. Mitrani este un nume foarte cunoscut în Franța pentru filmele realizate pe micul ecran. De altfel, nu e singurul regizor TV solicitat să turneze pentru marile ecran — Gilbert Larriaga, de pildă, a realizat «Partea leilor» cu Robert Hossein și Charles Aznavour). Riscul rămîne totuși un risc...

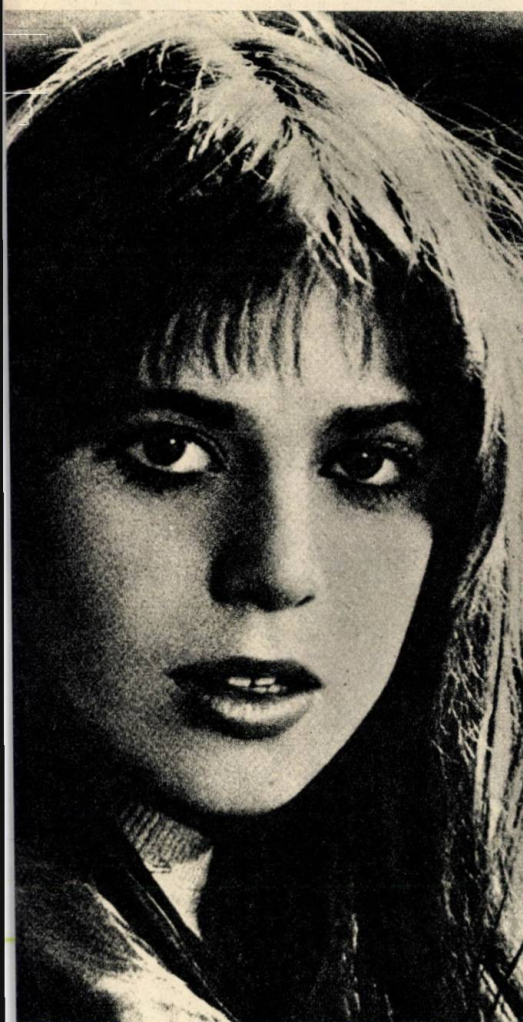
● Jacques Tati, un realizator independent, producător, regizor și interpret al comedilor sale de moravuri contemporane, a ales ca protagonistă a filmului său, «Trafic», tot o debutantă: **Maria Kimberley**. Fostă cover-girl, 24 de ani, născută la Chicago, Maria Kimberley apare pentru prima oară pe ecran. «Tati mi-a văzut fotografia, a considerat că corespund personajului imaginat de el și m-a pus să fac probe și să improvizez pînă și dialogul — firește, după ce m-a pus în temă», relatează proaspăta vedetă.

● Pentru Italianca **Laura Antonelli**, după ce a avut două apariții episodice în «Un anume Sledge» și în «Mirii anului 2» (datorită rolului secundar din coproducția franco-română a fost remarcată la Cannes '71 și proclamată cea mai fermecătoare starletă), să obțină rolul principal din «La gradiva», realizat de regizorul-actor Giorgio Albertazzi, este un adevărat eveniment. La 24 de ani, Laura Antonelli întrunește condițiile să devină o rivală a Sofiei Loren.

● În Statele Unite există un întreg nou val al actrițelor. Revenirea la romantism impune un nou idol feminin (vezi **Ali Mc Graw** din «Love Story»; sau **Karen Black** — protagonistă filmului «Circulă, dă-i drumul» de Jack Nicholson). Și așa, **Jennifer O'Neil** ajunge și ea, la numai 20 de ani, vedeta filmului «Rio Lobo» (film realizat de un regizor veteran — Howard Hawks, cu un protagonist veteran — John Wayne). Încă de la 15 ani, Jennifer s-a impus ca manechin. Acum, la 22 de ani, este vedeta unui al doilea film, «Vara '42».

Natalia Vorobieva în rolul Elocika — canibala

Marossy Szilvia — eroina filmului «A trăi».

Jorga Kotrbova, debutantă la Barrandov

● Dar tot în SUA, portretul junelui prim languros se demonetizează. De unde irupția furtunoasă a unor actori ca **Jack Nicholson** («Călărețul potolit», «Cinci piese ușoare» și «Circulă, dă-i drumul» — acesta din urmă realizat și jucat de Nicholson și apreciat la Cannes în 1971), **Alan Arkin** («Articolul 22»), **Elliot Gould** («Bob, Carol, Ted și Alice», «M.A.S.H.» și «Minghierea» de Bergman) sau **Donald Sutherland**, lansat tot în «M.A.S.H.» și ajuns în scurt timp partenerul Jeannei Moreau în «Alex în țara minunilor», pe care-l realizează la Hollywood regizorul Paul Mazurski.

● În filmele noastre și ale tuturor țărilor socialiste, lansarea unor debutanți talentați — a tinerilor actori și a tinerilor regizori absolvenți — a devenit un fenomen normal. Să menționăm doar că în Cehoslovacia circulă frecvent nume noi ca **Jorga Kotrbova**, **Andrea Cunderlikova**, **Jana Sulcova**, etc., etc.; că în filmul «Apel» al regizorului Wojciech Solarz, care a debutat acum doi ani în Polonia, rolul principal este încredințat tinărului **Olgierd Lukaszewicz**; Lukaszewicz a și devenit în 2-3 ani — alături de Olbrychski — unul din cei mai populari și îndrăgiți actori din țara lui; că dificilul rol al lui Ostap Bender (eroul romanului «12 scaune» de Ilf și Petrov, cunoscut pe toate meridianele) a fost încredințat unui actor practic necunoscut pe ecranele sovietice, **Artșil Gomiașvili**, iar în rolul Elocika — canibala, din același film, va apare debutanta **Natalia Vorobieva**.

Și exemplele ar putea continua. Dar ne vom limita să încheiem cu afirmația că pe **George Mihăiță**, **Ileana Popovici**, **Christian Maurer**, **Liviu Rozorea**, **Nicolae Wolcz**, **Vladimir Găitan**, **Maria Rotaru**, **Ștefan Radoff** i-am reținut de la prima lor apariție pe ecranele noastre.

Laura COSTIN

A fost
remarcată
în
«Mirii anului II»:
Laura Antonelli